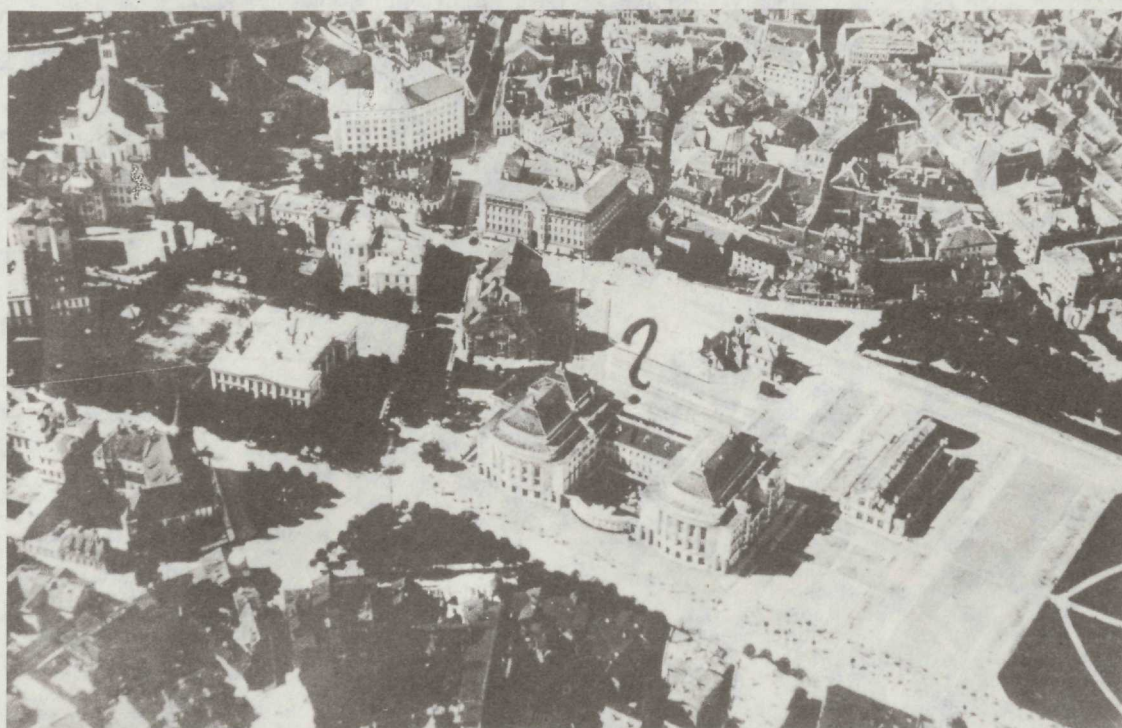

Muusikaleht

6/7

1992

Muusikabörs

Rakveres korraldati muusikabörs. Enne iga muusikakollektiivi ettekannet restorani „Rakvere“ teatati selle hind.

See oli tööotsimise-tööpakkumise üritus. Restoraniid ja baarid hankisid endale sel kombel ansambleid söökidele-jookidele muusikalise lisandi pakkumiseks. Kõnekäänd „Kes tellib muusika, see ka makstab“ viiakse täies mahus ellu.

„Musikaalsed“ vasevargad

Vasevargus on tunginud ka muusikamaailma. Ühel maikuu lõpu ööl viidi minema „Eesti Kontserdi“ vasesest uksest.

Küsimusi mõnede väärkujutelmade kohta.

Jaak Viller. „Estonia“ teatri direktor

Et meile nii hirmsasti meeldivad paralleelid ja lahenduste otsimised tänaste arenguriikide praktikast, huvitab allakirjutanut, kui paljud „Muusikalehe“ lugejad ostaksid enesele pileti ooperietendusele hinnaga 475 krooni (190 FIM), 540 krooni (300 SEK) või 272 krooni (40 DEM). Sulgudes toodu on ühe pileti hind vastavalt Soome Rahvusooperis, Rootsi Kuninglikus ooperis ja Badeni Riigiteatris Karlsruhe, mis on kõigi oma muude näitajate poolest täiesti võrreldavad Estonia Teatriga. Seetõttu ei ole toodudki paralleele Pariisi Opera' Bastille'ga, Covent Garden'iga ega Metropolitan Opera'ga, mis samuti allakirjutanul olemas. Ehk teisti vaadatuna on meie üdini maailmaturu hindadele pürgivas (teenuste ja kaupade kvaliteedilt peaaegu kõiges, mis väljaspool kultuuri, küll maailmatasemest vähemalt 10 kordselt mahajäänud) ühiskonnas kalleima, s.t. meie tingimustes parima, prestiižseima ooperietenduse koha pileti hind 1 FIM või 1,4 SEK või 0,21 cents.

Kas eelnenud teadmiseks võttes ei kõla mitte halenaljakate või lausa pahatahtlikult demagoogilistena taas esilekerkinud väited kultuuri isetasuvuse printsiibide rakendamises seni „lokanud“ parasiitluse vastu, vajadus ümber vaadata senieksisteerinud (ja muide viimastel aastakümnetel juba korduvalt kohitsetud) kultuuriasutuste võrk ja struktuur, üleskutsed leida ja elada sponsori arvel, mida läänemaailm juba kõikjal tegevat jne.

Muidugi on meile nii iseloomulik teada muus maailmas toimuvast võimalikult vähe, et see ei saaks segada meie eneste poolt väljamõeldud kujutlust, ehk teisisõnu, on nii tore luua oma Pisuhänd, et seda siis palehigis arvustada. Antagu siis siinkohal allakirjutanulegi andeks, kui ta asub samasse voolusängi huplisma. Ja seegi, et kõik allpool öeldu eeskätt teatri ja eriti ooperiteatri kohta käib, ehkki mõnikord nende sünonüümina läbi lipsab teenimatult ka termin „kultuur“. Viimase kohta tema globaalses tähenduses sõnavõtmiseks aga allakirjutanu hallollus jääb ilmselt liiga napiks võrreldes lugupeetud oponentide omaga.

1. Kultuur ei ole kunagi ega kuskil olnud isetasuv. Käesolev väide on tõene ainult sedavõrd, kuivõrd see käib kultuuri paigutatud materiaalsete vahendite ja otseselt kultuuriteenuste realiseerimisest laekunud vahendite võrdlemise kohta. Pilt muutub oluliselt kultuuri kasuks, kui me püüaksime materiaalselt väljendada kasutegurit, mis võtab arvesse kultuuri rolli tööjõu kvaliteedi tõstmisel ja selle taastootmisel, elanikkonna esteetiliste ja ideelis-moraalsete tõekspidamiste muutmisel, sisuliste eluväärtuste hindamisel jne. Et aga kultuuri jääkfiinantseerimise põhimõtet rakendavas ühiskonnas on sellised

2 Konservatooriumi uus rektor

Tallinna Konservatooriumi Nõukogus toimusid 27. 05. k.a. rektori valimised. Senise rektori prof. Venno Lauulu „seadusjärgsed“ kaks võimuloleku perioodi olid saanud ümber.

Konkureerinud kandidaatidest, senisest õppeprorektorist Peep Lassmannist ning keelpilikaateedri juhatajast Toomas Velmetist, eelistas Nõukogu esimest. Vastvalitud rektor astub ametisse 1. septembrist k.a.

Nagu eelminegi Tallinna Konservatooriumi rektor Venno Laul, asus Peep Lassmann sellele kõrgele ametikohale 44-aastaselt. Ta on sündinud Tartus 19. märtsil 1948. Lõpetanud 1966. a. Tallinna muusikakeskkooli ja 1971. a. konservatooriumi klaveri erialal Heljo Sepa klassis. 1971-73 täiendas end Moskva Konservatooriumi assistentuur-stažuuris Emil Gilelsi juhendamisel. Aastast 1973 on Tallinna Konservatooriumi klaveri õppejõud, 1985. aastast dotsent. 1987-1991 klaveri kateedri juhataja. 1991 valiti õppeprorektori ametikohale. Paralleelselt tegutses aastail 1975-1986 RAM-i kontsertmeistrina.

Peep Lassmann on tunnustatud klaveri-interpret, saanud mitmetel konkurssidel diplomeid, pianistide konkursil 1969. a. Chisinaus (Kišinjovis) II preemia. On esinenud solistina, ansambrites, samuti pedagoogina lääneriikides, s. h. Soome noorte muusikute suvekursustel.

Kolleegide arvates on objektivne ja uuendusmeelne inime, kellel võim ei löö pähe.

Peep Lassmann on abielus, perekonnas poeg.

... ja õppesüsteemi projekt

Umbes samal ajal võisid Konservatooriumiga seotud inimesed tutvuda uue õppesüsteemi projektiga. Mõned märksõnad „esimeselt pilgult“:

— kaheastmeline süsteem rakenduskõrgkool + magistratuur;

— alamtaseme õppeaeg nüüdsest 4, mitte 5 aastat;

— tudengite küllalt suur valikuvõimalus isikliku õppeplaani koostamisel;

— kursuste süsteem asendub ainesüsteemiga, täiesti võimalik on ennetähtaegne lõpetamine;

— enam ei aeta taga kohus-

tuslikku „laia profiili“, mida valemiga võiks väljendada umbes niiviisi:

4 (solist + orkestrant + kammeransamblist + pedagoog) = 0

— uudisena võib leida koorijuhtimise erialast ka õppe-suuna „orkestrijuht“ ning (mitte enam väga uudisena) lavakunsti erialalt õppesuuna lavastaja“.

Loomulikult on projektis mõned puudused, näiteks ei leia mitte mingisugust vastust küsimusele, mis muutub rahalise poole pealt? See küsimus aga näib hetkel huvitavat enamikku tudengitest.

Vana õppesüsteemi viimased lõpetajad

Sel kevadel lõpetas Tallinna Konservatooriumi 75 üliõpilast — 70 statsioonarset ja 5 kaugõppijat.

Päevane osakond	Varema	Tõnu Raadik
Klaveri eriala	flöödi eriala	Toomas Trass
Kristina Erendi	Reet Sukk	muusikateaduse eriala
Kristiina Kermes	klarneti eriala	Anneli Remme
Kristi Kärmas	Toomas Vavilov	koorijuhtimise eriala
Eva Teppo	Meelis Vind	Lii Kalnapenk
Alla Tšekanova	trompeti eriala	Ingrid Kõrvits
Maarja Vaitmaa	Tõnu Laas	Ranno Linde
viieli eriala	laulu eriala	Riita Pille
Margit Haamer	Aivar Kaldre	Kristel Raud
Jelena Laas	Ülle Liivamägi	Kaisa Roose
Maano Männi	Pille Roomere	Mary Tedre
Jaani Normak	kompositsiooni eriala	Tarmo Vaask
Kaiu Pent	Mart Jaanson	koolimuusika eriala
Leho Ugandi	Küllli Oidermaa	Lauri Aav
tšello eriala		Piret Enno
Hanno Hint		
Lauri Toom		
Henry-David		

REGIONALIA — märts-aprill

Harjumaalt

* 3. märtsil toimus Nõmme muusikakoolis Harjumaalt muusikakoolide akordionistide kontsert, kus esinesid 8—15-aastased pillimängijad Loksalt, Kehrast, Keilast, Viimsist, Tallinnast, Nõmmelt, Sakust.

Jõgevamaalt

* 24. aprillil pidas 165. sünnipäeva Laiuse meeskoor. Pidupäevakontsert anti kohalikus rahvamajas. Esitati nii isamaalisi kui ka õlle- ja kevadlaule.

Järvamaalt

* 27. märtsil loodi Järvamaa Kultuuriosakonna juures muusikakooli toetav fond „Noor Muusik“. Juhatusse kuuluvad inimesed nii muusikakoolidest kui kultuuriosakonnast. Fondi eesmärgiks on toetada andekaid ning ka majanduslikult halvas olukorras olevaid õpihulalisi noori muusikuid.

* Kuu lõpul toimus Järvamaa Kultuurikeskuses vabariiklik vokaalansamblike festival „Canto 1992“. Võistlema asus 8 mees-, 28 nais- ja 20 segaansamblit. Finaalis selgusid parimad: Tallinna Bussiettevõtte „Mootor“ meesansambel, Kilingi-

Nõmme naisansambel „Rukkilill“. Segaansamblikest viis võidu „Adorant-septett“ Tallinnast, kes kuulutati ühtlasi ka festivali „Grand Prix“ laureaadiks. Järvamaa parim ansambel oli A/s „Paide KEK“ meesansambel.

* 14. aprillil määrati Järvamaa kultuuripreemiad. Muusikutest loeti selle vääriliseks U. Sisask loominguilise töö eest ja Türi kammerkoor (dirigendid Tiit Schüts ja Virve Kaljula) kui rahvuskoori traditsioonilise žanri parim kollektiiv.

* 25. aprillil oli Türi I Keskkoolis akordionimuusika õhtu, esinejateks ansamblid „Hanuri“, „Hanuri-Junior“, Tallinna akordioniopeatajate ansambel V. Tammani juhendamisel ja soomlaste ansambel Imatrat.

Läänemaalt

* 21. märtsil oli Haapsalus baptistikirikus Steven Piersoni (Chicago) kontsert, kavas impressioonistlikku, romantilist ja barokkmuusikat.

* 27. märtsil oli Haapsalu Toom-Niguliste kirikus kena kontsert R. Tobiasi loominguist. Esinejateks kammerkoorid „Eesti Projekt“ ja „Mainor“ Olari Eltsi taktikepi all. Oreil Ines Maidre.

* Iga-aastane laste lauluvõistlus „Kullalind '92“ lõppkontsert leidis aset 29. märtsil. Parimateks tunnustati Katrin Kaasik, Jarmo Künnapas, Kaspar Hallik, Maris Kanter, Katre Hein.

* 24.—26. aprillini käisid esinemas noortekoor „Kontrast“ ja puhkpilliorkester „Avesta Gospel Brass“ Avesta Filadelfia kirikust. Kontsertide kavas oli gospelmuusika nii inglise kui rootsi keeles.

Põlvamaalt

* 13. aprillil sai 80-aastaseks Ahja puhkpillimängija, laulja ja lauluteaduse Davet Utsal. Juubilar asus juba 1928. a. laulma Metsküla rahvaraamatukogu seltsi meeskooris; kui 1931 asutati Ahjale puhkpilliorkester, hakkas ta sealgi kaasa tegema. Veel aasta tagasi oli ta palgal Põlva tavadiorkestris. Laulupidudel on D. Utsal osalenud 1933—1985.

* Aprilli lõpul andis juubelikontserdi Räpina Tarbijate Kooperatiivi Meeskoor. Koor asutati 12. märtsil 1952 koolmeisteri ja koorijuhi Voldemar Konsapi eestvõttel. Algul laulis kooris 12 meest, nüüd on liikmeid 32. 1982. aastast juhatab koori Marika Klimberg.

Pärnumaalt

* Aprilli algul olid Pärnu Humanitaargümnaasiumi külalisteks 63 õpilast ja 2 õpetajat Rootsis Södertäljest, sealset muusikagümnaasiumist. Noorte muusikute repertuaar oli lai — varasest klassikast kuni kaasaegse džässini. Pärnusi anti mitu kontserti, ka koos meie õppuritega.

* Selle hooaja lõpukontserdi andis 11. aprillil Raekoja saalis kammerkoor „Mattone“, kavas vanamuusika ja Eesti heliloojate looming.

* „Mai“ kultuurikeskuses toimus 18. aprillil Pärnu V muna-depüha kantripidu, esinemas „Beer Grass“, „Wallavanem“, „Justament“, „Vanaviisi“, „Ummamuudu“, „Fine Street“ Peterburist, „July & Hot Dogs“ Riist.

* Festivali „Orient '92“ raames esinesid Pärnusi Partha Das'i ansambel Põhja-Indiast, India tantsijanna Rekka Kandkar ja Djivan Gasparjani ansambel Armeenist.

* „Eesti Projekti“ kammerkoor laulis 24. aprillil Pärnu-Jaagupi kirikus ning 26. aprillil Pärnu Raekojas.

* Aprillis tähistas oma 45. aastapäeva M. Lüdigi nim. Meeskoor. Vanalinna Koolis anti juubelikontsert koos väiksemate „velledega“ — Pärnu I Keskkooli poistekooriga.

Monika Järv
Kaie Küssvek
Kaie Kodres
Eve Kulbusch
Inge Lahtmet
Triin Lillep
Marko Lõhmus
Ene Oltre
Reet Paju
Ly Pihlak
Anne Puu
Žanna Ruhno
Kadi Rämmi
Mari-Ann Teekel

lavakunsti eriala

Rednar Annus
Katri Kaasik-
Aaslav
Raido Keskküla
Marika Korolev
Tarvo Krall
Kristel Leesmend
Tiina Mälberg
Kaili Närep
Merle Palmiste
Dan Põldroos
Gert Raag
Andres Raudepp
Piret Rauk
Jaanus Rohumaa
Üllar Saaremäe
Sten Zupping
Garmen Tabor
Ivo Uukkivi
Ingomar Vihmar

Kaugõppe osakond

klaveri eriala
Helin Karja
flöödi eriala
Mall Türk
koorijuhtimise eriala
Ulrika Takjas
Juhan Trump
koolimuusika eriala
Ivi Küla

* Eesti kammerkooride festivalil läks Pärnu kooridel suhteliselt edukalt: A-grupis saavutas 3. koha „Mattone“, B-grupis samaväärse koha „Ave Canto“.

Raplamaalt

* 25. aprillil toimus Kehtna valla muusikute päev. Vallas tegutseb 6 ansambli, kohaletulnud esitasid igauks 25-30-minutilise kava. Ametlikku paremusjärjestust välja ei kuulutatud, küll aga valiti päeva parimad solistid ja pillimängijad.

Saaremaalt

* 11. aprillil laulsid lossi Kapiitli-saalis Viljandi kammerkoor ja Saare KEK-i kammerkoor. Kava koosnes põhiosas vaimulikest lauludest.

* Aprillil lõpul käis Gotlandil külas Saaremaa Ühendatud Meeskoor. Kaasas olid ka koori naiskvartett, viiuldaja Laine Sepp, klaveri- ja orelimängija Andres Paas. Kontserdid anti Slite teatris, Domuse kaubamajas, Visby toomkirikus.

Tartumaalt

* 5.–7. märtsini toimusid Tartus Heino Elleri päevad. Linna mitmes saalis esinesid Tartu ja Tallinna noored solistid.

* 13. ja 14. märtsil oli Tartu muusikakooli korraldusel noorte lauljate IV konkurs. Võistlustules käisid Tartu ja Tallinna muusikakoolide ning konservatooriumi ettevalmistusosakonna õppurid.

* 19. märtsil oli TÜ aulas Stockholmli Üliõpilismeeskoori kontsert. Koor tegutseb 1905. aastast, 1909. a. alates on koor laulnud Nobeli preemiate kätteandmise tseremoniaidel. Tartus esitas koor Göte Widlundi juhatusel nii rootsi koorilaulu kui R. Schumanni, E. Suichoni, V.C. Candid', C. Gounod' jt. loomingu.

* Samal päeval toimus silmakirurgi ja helilooja Leo Schotteri 75. sünnipäevale pühendatud kontsert. Juubilari loomingut K.E. Söödi, G. Suitsu, J. Liivi, M. Lermontovi sõnadele esitasid Henn Pai, Eugen Antoni, Evi Vanamõlder, Vivian Kallaste, Tartu Õpetajate Seminari muusikaosakonna naiskoor.

* Märtsi keskpaigas oli ansambel „Justament“ kontserdireisil põhjapöörjoone taga Rootsi Lapimaal Gällivares. Esineti ka naaberkoorimüüdes Kirunas, Nilivaaras, Hakkaases, Erkheikkis, Koskullskulles.

* 21. märtsil toimus „Vanemuise“ kontserdisaalis Eesti Noorte Keelpilliorkestri selle hooaja kolmas kontsert. Jaan Alavere taktikepi all mängiti seekord Vivaldi, Mozarti, Griegi jt. loomingut.

* „Soovite näha tähte... oli kontsertprogramm Zarah Leanderist. Kaastegevad olid Erkki Otsmann (laulud), Terje Heido, Tarmo Kangron, Kalle Kõiv. (vt. lk. 10.)

* „Illegaardi“ galeriis toimus Tiit Petersoni kitarriõhtu. Mängiti Bachi ja Leo Browerini teoseid.

* 3. ja 4. aprillil tähistas kontsertidega TÜ aulas ümmargust tähtpäeva Eesti vanim pidevalt tegutsenud meeskoor — Tartu Akadeemiline Meeskoor. 10. märtsil (u.k.j. 23. märtsil) 1912 toimus „Vanemuises“ Eesti üliõpilaste meeskoori avalik esinemine ERM-i toetuseks. Koori juhatas Tartu Ülikooli tollane matemaatikadudeng J. Simm.

* 6. aprillil laulis TÜ aulas kammerkoor „Cantabile“ (Belgia) dirigent Jos van den Borre juhatusel. Kavas flaami rahvalaulude seaded, O. di Lasso, C. Kreek, G. Ernesaks, U. Sisask, A. Pärt, tänapäeva belgia autorid Joost Termont, Raymond Schroyens. Koor viibis Eestis Tallinna Kammerkoori külalisena.

* 16. aprillil oli TÜ Ajaloo Muuseumis iiri muusika kontsert. Dave Murphy ja Harry Bent tutvustasid iiri folkloori.

Valgamaalt

* 28. ja 29. märtsil olid Valka kutsunud rockibändid Eesti koolidest. Toimus festival „Koolirock '92“. Esinema oli kutsutud ka ansambel „Ultima Thule.“

Viljandimaalt

* 6. märtsil peeti Holstre rahvamajas rahvamuusikapidu. „Peasüüdlasi“ oli kaks —80 eluaastat täitua Hans Aavikul — Holstre kapelli lõõtsamängijal. Tema noorem kolleeg Paul Almers tähistas 65. sünnipäeva. P. Almers elab Mustlas, Holstre kapellis mängib lõõtsa ja kontrabassi. Nooruslike juubilaride kaastegevusel kõlas kontsert küla- ja lõõtspillimuusikast.

* Viljandi 5. Keskkooli X—XII klasside segakoor „Kvart“ andis Jaani kirikus 15. ja 17. märtsil vaimuliku koorimuusika kontserdi. Aprillil lõpul esineti sama kavaga Rootsis.

* 3. aprillil andis Viljandi Jaani kirikus kontserdi kammerkoor „Arsis“. Koor on esinenud nii kodukui välismaal, 1992. a. saavutati Prantsmaal Tours'is koorikonkursil 3. koht ja eripreemia. Viljandi kontserdil lauldi Vivaldi „Gloriat“, XX saj. vaimuliku muusikat ja ameeriklase E. Fissingeri „Lux aeternat“.

* Kultuurikolledži folkgrupi „Alle-aa“ külalisteks olid rahvamuusikud Belgiast, kellega tutvuti eelmisel suvel noorte rahvamuusikute laagris Falunis. Koos esineti mitmel pool maakonnas. Holstres peeti maha tõeline simman, kus olid kaasa mängimas ka Viljandimaa vägevaimad lõõtsamehed Rein Pärtma ja Julius Vilumets.

* Soome kammerkoor „Eteläsuomalaisen Osakunnan Laulajat“ jõudis oma ringsõidul ka Viljandisse, kus esineti Jaani kirikus. Koor on asutatud 1931. a. Praegu on sihid maha pandud 5 aastaks — tahetakse läbi laulda kogu koorimuusika ajalugu gregoriaani koraalist praegusaja heliteosteni.

Ida-Virumaalt

* 13. märtsil esinesid Jõhvis maakonna kultuurimajas Fääri muusikud Kristijan Blak, Johannes A. Rovgu Joersen ja Leivur Thomsen, kellele sekundeerisid meie Arvo Pilliroog, Tanel Ruuben ja Eduard Akulin.

* „Meelispaalid eesti muusikast, sekka Viini ja Itaalia salongi-muusikat“ sellise pealkirjaga kontserdi andsid samal päeval Kohtla-Järve linnavolikogu saalis Tiit Levald (vokaal) ja Heiki Mätlik (kitarr). Kaks päeva varem olid nad esinenud Rakveres.

* 15. aprillil alustas Kohtla-Järve esinduspuhkpilliorkester „Vanad sõbrad“ kontserdireisi Saksamaale. Kontserdid anti Norderstedtis, Hamburgis ja Lüübekis.

* 22. aprillil andis oma ainukese kontserdi Eestis Jõhvi Muusikakooli saalis rahvusvaheline jazz-ansambel. Esinesid Rainer Pusch — saksofonimängija Prantsusmaalt, Wolfgang Gütler — trummar Saksamaalt, Martin Hess — bassimängija Šveitsist.

Lääne-Virumaalt

* 13. märtsil toimus Tamsalu kultuurimajas Tamsalu naiskoori ja Kose meeskoori ühiskontsert.

* 21. märtsil esines Tamsalu kultuurimaja muusikakohvikus „The Rock'n Roll Speculative Band“. Kava koosnes rockklassika omailmelistest töötlustest.

* 18. aprillil andis kontserdi kammerkoor Soomest. „Eteläsuomalaisen Osakunnan Laulajat“ Kari Turuse juhatusel esitas Heinrich Schütz (1585—1672) „Matteuse Passiooni“. Koori liikmetest on ligi pooled üliõpilased, sisse on lauldud 20 heliplaati.

* „Orient '92“ osavõtjatest jõudsid Rakverre esinema šamanistlik ansambel „Aasia süda“ ja tsitrimängija ja Ngo-Thi-Than Huong Vietnamist. * 25. aprillil laulis Viru-Jaagupis ja 26. aprillil Kadriinas Herättäja noortekoort. Põhiosa repertuaarist moodustasid nn. Siioni koraalid.

Võrumaalt

* 4. märtsil mängis Võru muusikakooli saalis J. Tamme nim. Kvartett, kavas Haydn, Hindemith, Tamberg.

* Kultuuriklubi „Kannel“ puhkpilliorkester pühitses 7. märtsil kontserdiga oma 74. aastapäeva. Dirigendipuldus oli Helmut Kostabi. Pidu-listele muusitseerisid ka Keudide flöödi-duett ning bigbänd Madis Vaikla juhatusel.

* 11. märtsil oli Võrus Ugandi kuue muusikakooli pianistide kokkusaamine. Omavahel rääkisid mängu- oskustes mõõtu Nõo, Tartu II, Põlva,

H. Elleri nim., Valga ja Võru muusikakool. Esikoha vääriliseks tunnistati Võru muusikakooli õppu- rid, kelle kavas oli Mozarti, Schu- manni ja Griegi muusika. Kevad- kontserdile tulnud publiku eripree- mia pälvis H. Elleri nim. Tartu muusikakooli kava.

* Kuu lõpus sai Võrumaal lava- küpeks Pekka Rautio lasteoper „Kukkur“. Esietendus toimus 25. märtsil „Kandles“. Laulavad ja tantsi- vad Võru koolide ning Parksepa kooli õpilased. Lavastanud Ülle Humal, Mare Vismapuu ja Siiri Konksi, tantsuseaded Kai Leetelt.

* 4. aprillil andis kontserdi Võru- maa õpetajate segakoor „Cantus“. Lauldi Bachi, M.K. Ciurlionise, G. Faure'i K.A. Hermannit jt. teoseid.

* 10. aprillil tähistas kontser- dida oma 45. aastapäeva tervis- hoiutõõtjate segakoor „Tervis“.

* 16. aprillil oli Võru Koduloo- muuseumis salongiõhtu, kus sai kuu- lata flöödi- ja klarnetimuusikat.

* 25. aprillil andsid „Kandle“ saalis juba 15. ühiskontserdi mees- koor „Sakala“ Viljandist ja nais- koor „Kannel“.

Ülevaate koostas Aime Kons

Valga-Valka 11+7

Valga linna kõige esinduslikum kunstikollektiiv on liha- ja piimatootmiskondise kaitsva tiiva all tegutsev puhkpilli- orkester. Orkestris on 11 eestlast ja 7 lätlast.

Dirigent Ants Puusta nõuab orkestri liikmeilt hea mänguosku- se kõrval ka distsipliini ja tervist.

Orkester on registreeritud kui puhkpillimuusika-kooperatiiv „Valikon“. Mehed saavad ka palka, mille suurus on inflatsiooni tõttu sümboolne. Käesoleval aastal on orkestrit toetanud lihakombinaat 10 000 rublaga. Kui teisi sponsoreid ei leita, on oht, et pillid pannakse kotti. Ka pillimees ei saa ainult muusikaröö- must elada.

Orkester on tegutsenud juba 15 aastat. Seda tähtpäeva tähistati aprillis meeleoluka kontserdiga Valga Kultuuri- majas. Kavas oli E. Getheri „Jahimeeste marss“, popurrii Wagneri ooperist „Tannhäuser“, J.M. Haani seatud „Noor Amadeus“, (Kahte viimatinimetatut juhatas abidirigent Arturs Visinš), Futšeki „Vana toriseja (saksofonisolist, orkestri üks endistest dirigentidest Aleksander Verte).

Lõpuks mängiti kaks toredat popurriid — üks austria rahvaviisidest, teine kantriviisidest.

Kontserdil olid kaastegevad Valga Muusikakooli bigbänd (ka selle juhendaja on puhkpilliovetaja Ants Puuste) ja kultuurimaja naisansambel „Enelas“ (juhendaja muusikakooli klaveriovetaja Lanel Rand).

Õnnitlejate rida oli pikk ja pidulik. Ka Läti-poole kultuurijuhid olid tulnud omadele häid soove ütleva.

Helju Keskpalu

Tõrva Kammeraal on hea akustikaga meeldiv kontserdipaik

Aprillikuu algul esines siin menukalt Põlva Kultuurifon- di Kammerkoor. Kahjuks hoopis vähem kõidab väikelinna kuulajaid süvamuusika. Tallinna Konservatooriumi diplo- mandi valgalanna Helen Karja kontsert ei suutnud võluda niigi väikest publikut. Omapärane oli Hiinast pärit ansambli kontsert. Tõrva Muusikakool pakkus heal tasemel õpilaskontser- ti.

Lisaks Kammresaal toimumule oli kontsert ka a/s TEK-i klubi- sis. Seal laulsid kammerkoor ja naisansambel Maie Kala juhendamisel ning meesansambel.

Kultuurimajas esitasid Raimond Valgre loomingut muusika- kooli õpilased mitmesugustel pillidel ja seda tänu õpetajate Aino ja Sulev Orgse suurele tööle.

Maikuu oli Tõrva muusikale samuti elav. Nimetame mõned üritused: Kammresaal Soome puhkpilliorkestri kontsert, emade- päeva kontsert, mille esinejateks-korraldajateks Tõrva mehed.

Kohaliku muusikakooli õpilased ja õpetajad pakkusid mitmeke- sise kavaga kevadkontserdi. Oma oskusi ja õpitut näitasid Põlva Põhikooli ja Tõrva Muusikakooli lõpetajad. Külalisesinejatest olid kõrgetasemelised Tartu Õpetajate Seminariõpetajate ja nais- koor. Muusikat Tõrvas jätkub.

Neid kahe kuu tähtsamaid muusikasündmusi polegi nii vähe väikeses Tõrva kohta.

Kaie Tähe

Kuressaare südalinnas on üks kaunis vana hoone, ukse kohal silt „Poistemaja“. Seal tegutsevad mitmed huvialaringid ja Saaremaa Poistekoor. Poiste karge laul kajab ka läbi suletud akende tänavale. Nii ma selle maja üles leidsingi. Koori ees oli dirigent Ludmilla Toon, süntesaatorit sõrmitses koori määndžer Raivo Laanemaa. Pärast proovi lõppu saan dirigendiga jutule.

L.T. Kokku on meil 150 poissi. Põhikooris laulab 65, kontsertkooris 45. Siis veel ettevalmistuskoor ja päris pisikesed. Kooris on poisse üle kogu Saaremaa. Transpordiraskuste kiuste saame ikka kokku.

Alustasime 1985. aastal. 1989. aastast tegeleme ka poiste kristliku kasvatusel. Enesestmõistetavalt rikastus meie repertuaar vaimuliku muusikaga. Aprillis pidasime koraalipüha Kuressaare Laurentsiuse kirikus.

R.L. Oleme püüdnud arvestada poiste püsimatut ja energilist iseloomu ning tegutsemistahet. Traditsiooniks on saanud laululaagrid. Eriti meeldib käia Abrahakal. Teeme seal mehemoodi tööd ja loomulikult laulame palju.

M.T. Teie käsituses on maja kesklinnas. Kaugeltki igal linnal pole sellist turvalist paika poistele ja veel nende laulukoorile.

L.T. Alguses oli selle maja nimi „Noorte tehnikute maja“.

Tehnikaringi normidesse laulukoor ei mahu. Tänu meie määndžerile Raivole õnnestus pisut laiendada maja tegevust ja see ümber nimetada Poistemajaks, mis on koori asupaigaks igati sobilik.

M.T. Läheme muusikale lähemale. Mis olnud, mis teoksil?

L.T. Töö, töö, töö. Laulame, laulame, laulame. Tahaks ikka paremini. Nagu igale koorile, on meilgi tähtis esinemine. Hea esinemise nimel tasub pingutada. Suur sündmus poistele oli 1991. aasta detsembris „Vaikuse missa“ salvestamine koos Tiit Paulusega. Kassett on valmis, aga paljudamiseksi ei jätku enam raha. Samuti on sisse lauldud kolm kassetitait koraale. Uuest Lauluraamatust. Ka selle materjali tiražeerimine seisab raha taga. Ajuti tuleb mõte, et milleks ja kellele me seda tööd teeme. Aga virisemine pole meil kombeks. Poisid tahavad laulda ja koos tegutseda.

M.T. Probleem on tuttav, kultuurile ei jätku raha, kuid õnneks leidub entusiaste, tänu kellele meie kultuur ikkagi püsti seisab.

L.T. Oleme siiski rõõmsad. Meie ühistöö eesmärk on anda poistele laulurõõm, tuua nad muusika juurde. Teame ju kõik, kui tähtis on tunde kasvatus.

Marina Tamm

... ja tüdrukud

Seisame „Estonia“ kõrval Tammsaare ees. Nagu igal aastal. Sel korral on lillesülemitega „Ellerheina“ lõpetajaid küll natuke liiga palju — 21. Meie jaoks on viimane aasta „Regina coeli“, „Laudate dominum“ ja „Virmalistega“ möödas. Õnneks on päris palju, mis jääb kõrvu kumisele ja hinge helisele.

... Kesk tõelust Igatseja
ihkab ära minna
ja teab, et huulilt ta ei
kao — üks ülemlaul...

Me oleme juubelilend. Viimasesse aastasse on mahtunud palju. „Ellerheina“ nimel on tulnud palju ohverdada. Eks nii mõnigi kord jäänud jõuludeks maale söitmata või sünnipäevadel käimata, peenramaa rohimata ja koolis kontrolltööd tegemata. Kuid ilmselt on olnud palju ilusaid hetki, mis meid hoidsid koori juures kinni.

Eelmise aasta suvel oli koguni kaks laagrit: juunikuus õppisime Hiiumaal konkursi „Tallinn 1991“ kava, juulikuus laulsime traditsioonilises Karepa laagris sünnipäevakontsertide laule. Kahe laagri vahel oli mõni üksik „Ellerheina“-vaba päev. Juuni lõpus sõitsime koos Eespere ja Ehala peredega Soome. Joensuu festivaliga seoses andsime kaks täiesti erinäolist kontserti. Jonesuus Carelia saalis esitasime koos Heidi Tamme, Ivo Linna ja Tauno Saviauguga ainult Olav Ehala ning René Eespere muusikat. Rantakylä kirikus laulsime konkursi lugusid ja koori repertuaari ilusamaid laule. Soome-reisi huvitavamaid ettevõtmisi oli ehtsal Kalevala maastikul ronimine. ... Vihm on teinud graniitkivid märjaks. Meie tulime just kontserdilt. Kellel on libedad kingad jalas... Kõrgel kalju otsas laulame udule, mis rullub alt järve poolt üles.

Reisiväsimust polnud kellelgi aega tunda.

... Juba me seisame „Estonia“ laval. Lgrani „Credo“, Otsa „Gloria“, Sisaski „Gratias agamus dominus Deo nostro“, Mellnaisi „Aglepta“, Holsti „Ave Maria“ — kõik on küllaltki rasked laulud. Aga me võtame end kokku. Oleme juba õues, kui aplaus ikka veel kestab.

Zürri otsustab meile anda naiskooride kategoorias II koha. Mingil määral peame endile sisendama, et oleme õnnelikud — vist lootsime rohkemat...

Laulusillad. „Land of hope and glorie“, „Mu isamaa on minu arm“ ja pidu on selleks korraks jälle läbi.

Karepa laagrist jäi esimeste proovideni natuke üle kuu aja. Augusti viimasel nädalal olid meil proovid kaks korda päevas, neid tegi seekord Cifuru Matsubara Soomest — väike armas jaapanlane, kes tuli ja küsis kõigepealt, kas meiega võib rääkida jaapani, inglise, saksa või soome keeles.

Septembri alguses kulmineerus „Ellerheina“ 40. sünnipäev kolme kontserdiga. Raekojas andsime oma traditsioonilise kontserdi, võtsime vastu õnnitlusi. Niguliste kontsert oli tegelikult kõige ilusam. Cifuru Matsubara käe all laulsime põhiliselt Jumalaemale — Mariale.

12. september... Hommikul kell 9 „Estonias“ proov, kell 12 kontsert koos „Ellerheina“ viilistlaste, nooremate kooride ning külaldirigentidega Soomest, Rootsist, Taanist ja Kanadast. Kell 15 olime juba rahvariites lauluväljakul „Vabaduse laulul“, siis tervitavime Gustav Ernesaksa tema kodus. Kell 19 olime kõik Mustpeade majas. See on meie sünnipäevapidu. Kuna igaüks on midagi küpsetanud, ei tule söögist puudu. Šampuse jaoks on küll sponsorite abi vaja, aga sellele ei tohi peoõhtul mõelda.

Ja nii äkki saabki see sünnipäevanädal otsa. 23. oktoobri pole tegelikult enam palju aega. Siis läheme laeva peale ja sõdame Rootsi. Pärast magamata ööd laeva põrandal oleme äkki Rootsi kuldse sügises. Värskendavalt karge hommik väikeste ja suuremate skäärde vahel. Juba esimesel õhtul tuleb meil olla Karlstadis laval. Peredesse jagatakse Säfteles alles pärast kontserti, mistõttu päev kujuneb liiga pikaks. Aga hommikul Rootsis ärgata pole sugugi paha.

Ja siis see unistuste rutiin — cornflakes ja apelsinimahl. natuke näkileiba ja röstitud saia — ka see on tegelikult midagi, mille juurde me kodumaalt põgeneme.

Säftele on väike linnake Värmlandis, peaaegu küla. Aga kohalik poolprofessionaalne teater... Seda elevust, rõõmu ja hoogu, pidurdamatut mängu ja vaimustunud usku oma osasse, mida me näeme muusikalis „Oliver Turist“. Eesti tippmuusikateatril mõeldes tahaks ironiliselt müüta...

Rootsi kontserdidel saab selgeks ka „Ellerheinas“ käimise mõte... Kontsert on peaaegu täiuslik: selge kõla, huvitav dünaamika, parimad laulud, tasemel solistid. Publiku ovatsioonid ei mahu traditsioonide barjääri taha. Tänu like pilkudega rahvas tõuseb püsti, aplaus kirikus ei taha lõppeda. Selle tunde nimel võib taluda väsimust ja tüdimust kolmapäevastel ja reedestel proovidel, käegakatsutatav ajapuudust. Need hetked kaaluvad selle kõik üles. Usutavasti peitubki selles lavategelaste elu mõte.

Siis tuleb see müsteerium maha jätta. Keegi ei suuda pisaraid varjata.

Novembri alguses püüame jälle Tallinna eluga leppida...

Jõulude ajal oli meil üks vaba päev — 24. detsember. Tegime kaasa Koneggeri jõulukantaadi proovidel ja kontserdidel Jõhvis, Viljandis ja Tallinnas. Peale selle oli meil C. Matsubara Niguliste kirikus kontsert. Tulime küünaldega läbi pimedade kiriku, laulame vana kaanonit „Alfa trinita beata“. Lauldes viime oma küünalad lume sisse...

Veebruari lõpust mäletan ainult pikki ja igavaid proove, igaõhtusi lindistamisi Raadiomajas ja lõputuid vaidlusi selle üle, kes sõidab märtsikuus Taani.

Mina ei sõida.

Aga aprillis Saksamaale lähen ma küll. Selle reisi võib kõigepealt jaotada kaheks täiesti äärmuslikuks, teineteiselle vasturääkivaks osaks: sõit sinna ja tagasi ning Saksamaa ise.

... Sõiduks on meil hea odav buss — „ürgaegne“ Volvo. Juba Tallinnas ilmneb, et pagasiruumi mahub vaid tühine hulk kohvreid, enamik tuleb paigutada üles, kahe pingre vahele. See tähendab AINULT seda, et hommikuse metsapeatuse ajal tuleb 50 neit, käes veenõu, hambahari, seebikarp, käterätik, kingad, libedatele käetuge-dele astudes bussist välja ja ning pärast läheb jälle sama teadagi.

9. aprill. Kõik on kõige paremas korras. Kell on 10 õhtul. Oleme kogu päeva sõitnud, üleianud kaks piiri. Jäänud on VAID Leedu-Poola piir... 24 tunni pärast sõidame edasi.

Aga Saksamaa on väärt ka sellist sõitu.

Katzenelnbogeni kiriku kontsert läheb päris hästi. Lõuna-Saksamaa loodus oma järskude mägede ja ootamatute kurvidega, kus kehtib liikluspääs 100 km/h, jätab kergelt kõheda, ent ometi väga armsa mulje.

Sõitsime Ulmi festivalile. Kui päris aus olla, jäi festival isegi natuke tagaplaanile. Peamine oli Saksamaa loodus, Ulmi linn.

... Käime mööda Ulmi tänavaid. Keset linna voolab jõgi kahelt poolt maja. Ein Herr püüab verandalt kala. On see Veneetsia?

See on Doonau. Päike paistab, luiged ujuvad. Selle pildi nimi on „Ilusal sinisel Doonaul“. Aga kuidas olen mina äkki siin?

Siis oleme kirikus, Ulmer Münsteris. Ja hakkame üles ronima selle kiriku torni. See on maailma kõrgeim kirikutorn (161 m). Torni seinad on kivipiitsist. Akendel pole klaase, on ainult avad. Tuul puhub üpris kõvasti. Ma ronin visalt ülespoole (üle 700 trepiastme). Keerdtrepp on üsna kitsas. Aga ma lähen ikka kõrgemale ja kõrgemale. Püüan paaniliselt unustada, et kardan kõrgust... Lõpuks oleme siis tõesti „maailma tipus“. Alla vaadates ei tunne end just kõige julgemini. Kahju muidugi, et vaadet, mis avaneb, pole võimalik kirjeldada...

Festivali ajal meil oma koori kontserte polnud. Hoolimata sellest, et me ei suutnud mõnelgi kontserdil korralikult laulda, peeti meid festivali üheksast koorist parimaks. Au tegi meile seegi, et duetti Mendelsohni teostest „Surreist pastor bonus“, mida laulsid paljud koorid Ulmi müsteris koos, esitas ka meie solist Elo Tammsalu.

Sisukad ja professionaalsed olid II Tartu Metsasarvemuusika päevad 1.—3. mail. Lähemalt korraldamise röömudest ja muredest pajatab metsasarveklubi üks eestvedajaid Kaido Otsing.

K.O. Kartsime, et 1. mail kavandatud vabaõhukontserdid jäävad hoopis ära. Kahjuks ei saanud tulla muusikud Lätist ja Iirimaalt. Kohal ei olnud ka noorteorkestrid, sest samal ajal käis Tallinnas tudengjazz. Noortel pillimeestel on palju vajalikum ja arendavam olla seal, kus midagi saab juurde õppida.

Orkestrite tagasihoidliku osavõtu põhjus oli ka soodne ilm põllu- ja aiatöödeks. Isetegevuslikus orkestris on pillimäng neile vaid harrastus, nagu lillekasvatuse või kalastamine.

Samas ei kukkunud tänu ilusale ilmale üritus läbi, kuna huvilisi linlasi jätkus peaaegu igale kontserdile.

Raekoja ees mängis „Sinimandria“ puhkpilliorkester. Kaubahalli esisel Põllumajandusülikooli orkester „Popsid“, kes musitseeris tõelise lusti ja mõnuga. Ikkagi noored mehed! Kaarsilla juures esines Väägvere pasunakoor. Päevased platsikontserdid lõpetas Inglisillal metsasarvekoor.

M.T. Mõni orkester on ülimalt tagasihoidliku tasemega.

K.O. Kahjuks tuleb ka seda ette. Kuid on vaja suhtuda mõistvalt ja enne lõpliku hinnangu andmist arvestada orkestri liikmete keskmist vanust. Noortele tuleb latta kõrgemale seada, vanadelt palju enam nõuda ei saa.

M.T. Siit jõuame järelkasvuga seotud murede juurde.

K.O. Metsasarvepäevi korraldades me eelkõige selle peale mõtleme. Järelkasv küpseb umbes kümne aastat. Mis praegu tegemata, annab ennast hiljem valusalt tunda. Kui aga praegu seemne külvame, on oodata head pillimeeste lõikust. Mina olen kümne aasta pärast juba üle neljakümne. Alles siis on asendajad olemas.

M.T. Metsasarvemuusika päevade korraldaja on Tartu Metsasarve klubi. Arvan, et paljud ei teagi teie ühendusest midagi.

K.O. Hea küll. Alustan algusest. Meie klubi registreeriti ametlikult

♦ Tartu metsasarvesekstett ja trompetisolist Johannes Mitt 3. mail 1991. a. TÜ aulas

1990. aasta 20. veebruaril. Lihtsalt ammused mõttekaaslased vormistasid end juriidiliseks isikuks, et paremini seda sarve asja edendada. Põhituumik: Kaupo Antzon, Uku Ratas, Kalev Laanesaar, Urmas Himma, Tarmo Leheste ja mina. Meil on palju kaasamõtlejaid ja toetajaid.

Proovisime eelmisel aastal ühe metsasarvepäeva. Läks küll. Olime lausa üllatunud. Huvilisi oli palju. Sellel aastal võtsime juba tõsisemalt ette. Kahel õhtul kontserdid ülikooli aulas, lahtised tunnid, õhtune muusikute klubi, kogemuste vahetamine.

M.T. Tänavused sarvepäevad olid ju rahvusvahelised.

K.O. Me ei tahtnud nii edevad olla, et seda rõhutada. Kuid margin, et meie ürituse reklaam ilmus Šveitsi brass bülletäänis. Nii et meid teatakse.

Kohal olid Timo Ronkainen Sibeliuse Akadeemiast, minu õpetaja Arvins Klišans Läti Muusikaakadeemiast, lätlane Viesturs Vardaunis ning suurepärase pedagoog Thomas Crome Saksamaalt Karlsruhe. Th. Crome oli nii lahke, et andis lahtisi tunde väsimatult terve päeva, jagas väärtuslikke meetoodilisi juhendeid. Tema põhitõeks oli mõtestatud mäng, mitte niisama õhu puhumine. Samuti sidus ta pillimängu tihedalt laulmisega, just hingamisega. Sellised teadmised on meile kahtlematult väga vajalikud ja kasulikud. Tuleb arendada otsesidemeid, muidu näeme maailma vaid läbi Soome.

M.T. Mõlema kontserdi kavad olid väga huvitavad. Meeldivalt üllatasid erinevad ansamblid ja põnev repertuaar.

K.O. (muheleb) Meie eesmärk on näidata inimestele, kui huvitav on metsasarvemuusika, kui mitmetahuline see on. Niisuguse eesmärgiga on valitud ka palad ja esituskoosseisud.

Esimesel kontserdil oli kaastegev Tallinna Vanalinna Muusikamaja orkester Tarmo Vaaski dirigeerimisel. Väga hea kollektiiv, kellega loodame koostööd ka edaspidi.

Teise kontserdi kava üllatas paljusid. Muusikast on raske rääkida ja tegijana on hoopis keeruline midagi lavaltoimuvast arvata. Räägi sina, sa olid ju saalis.

M.T. Muusikatundja jaoks väike kavatuvustus. Kõrvuti olid heliloojad E. Aarne ja Glazunov, V. Viru ja G. Gershwin, C. Franck, Dukas ja Händeli „Veemuusika“. Põnevust jätkus. Rõkatava aplausi teenisid metsasarvekvartett ja sopran Eve Randkivi, kes esitasid Gershwini Klara hällilaulu. Mõni vähemmeeldiv üllatus jäägu kõõgipolele.

K.O. See, kellel midagi ebaõnnestus (õnneks mitte sarvemängijatel), saab ehk ise ka aru. Küll aga on ka objektiivseid põhjusi mõningate pisikonaruste õigustamiseks. Saime teha väga vähe proove. 22-liikmelise metsasarvekooriga proovisime üks kord, kvareti noodid jäid liig hiljaks. Solistidel õnnestus kokku mängida kaks korda.

M.T. Tulevik?

K.O. Juba praegu on mõtteid järgmise kevade sarvepäevadest. Selline üritus vajab pikka ja põhjalikku ettevalmistust. Väikesed kogemused on meil juba olemas.

Meeldiv oli näha-kuulda loomingulist suhtumist. Lahtisi tunde tulid kuulama-vaatama ka ERSO mehed täiesti omal kulul. Meid, sarvemängijaid, on Eestis paarikümne ringis. Suurem osa oli ka Tartus. Ühiselt jõuab nii mõndagi.

M.T. Ükski kultuuriüritus ei püsi sponsoriteta.

K.O. Täname Tartu Leivakombinaati ja munitsipaaltegevõtet „Komisjon“ tugeva toetuse eest, samuti Linnavalitsust. Hea, et on neid inimesi, kes tahavad, et sarved ikka hüüaksid.

Marina Tamme

Nartsissi-tubliõhnaline, juba üleni rohetav Saksamaa tuli jälle välja vahetada lumise Eestimaa vastu.

Or. 19. mai õhtul. Eestimaa loodus on Saksamaa mälestustele järele jõudnud. Võimatu ja mõttetugi oleks püüda viimast „Ellerheina“ aastat kokku võtta ühte lausesse. Toimunud on selle jaoks liiga palju. Homme sõidetakse Šveitsi.

Kerge pole küll olnud, ka majanduslikus mõttes mitte. Kui eelmise suve laagri eest igalt lauljalt küsiti 50 rbl., näis see ületamatu summana, selle aasta laager maksab juba üle 1000 rubla... Kui vanasti tuli iga reisi pealt maksta koori kassasse 100 rubla, siis nüüd on see summa kümme korda suurem. Ime läbi pole sõidud raha pärast veel sõitmata jäänud, kuid Tiina Loitme on ka sponsorite otsimisele kulutanud palju aega ning närve.

Kristi Tellas

Järjekordne lastepalade võistlus tulekul

Heliloojate Liidus on traditsiooniks kujunenud korraldada igakevadisi lastemuusika konkursse. Peaaegu eranditult on olnud tegemist soolo- ja ansamblligudega, vaid 1985. aastal korraldati võistlus klaveripaladele orkestriga.

1993. a. võistlevad väikevormid, mis on kirjutatud (noorte) keelpilliorkestrite. Järgnevalt mõned va-

jalikud andmed heliloojatele:

— teose pikkus kuni 6 minutit;

— suurim võimalik koosseis: 8 I viiulit, 6 II viiulit, 4 vioolalt, 4 tšellot ja 2 bassi;

— vioolaladid peab olema võimalik asendada III viiuliga.

Info tähtaegade kohta on kättesaadav Heliloojate Liidust!

ORFFI-meetod — see on avatus

Ühiskonna uueningega uueneb ka kool. Uus aeg vajab uut aktiivsust. Seda, et ka muusikapedagoogid on rohkem hakanud loovusele mõtlema, näitavad mitmed uued kontaktid ja seminarid.

Varakevadel toimus Mustpeade maja Olevi saalis ORFF—SEMINAR, mille läbiviijaks oli Salzburgis asuva Austria ORFFi-Instituudi õppejõud hr. Christoph Maubach. Pääsesime ka tema jutule.

Kuidas avastasite Teie ORFFi õpetuse?

Minu esimene kontakt oli 1974. a. Töötasin sel ajal Münchenis kasvatajana lastega, kel oli arengupeatuse. Seal kohtusin professor Kelligiga, kes sel ajal juhtis ORFFi Instituuti. Võtsin osa ühest seminarist. Tundsin tollal huvi eeskätt muusika ja liikumise ühendamisega vastu. Kuna seminar peeti just sel teemal, oli meie kohtumine seaduspärane.

Kas ORFFi-meetod sobib kõigile? Kellele Teie seda soovitate?

Kui üliõpilane tahab saada ORFFi süsteemi õpetajaks, peab ta olema avatud improvisatsioonile. Ühtlasi peaks ta olema valmis end a l j e n d a m a . Kui Teie loomuses on rohkem laua taga istuda ja kirjutada, pole ORFFi pakutud tee Teie jaoks. Inimesele aga, kes on huvitatud väljenduse uutest vormidest, kultuurist ja haridusest laiemas mõttes, sobib see süsteem suurepäraselt.

Milliseid nõudeid ORFFi-tüüpi õpetajale esitab?

Tal peab olema hea muusikaline kuulmine, muusikalised teadmised, kindlasti ka liikumisannet: peab ta ju juhutama liikumismänge. Omadus, millele kursustel pööratakse enim tähelepanu, on a v a t u s .

Mida annab lastele see ettevalmistav etapp, enne minemist suurde muusikasse?

Kui mina olin laps, oli mul võimalus osa saada ORFFi-meetodil korraldatud kasvatusel. Mul jäid sellest eredaimad mälestused. See oli rõõmus õppimine! See, mida ma ise püüan ORFFi-pedagoogikast edasi anda, ongi õppimisrõõm. Rõõm, mis peaks toimima ja ilmema mitte ainult ühes ansambli etteastes või muusikapalades, vaid protsessis, selles, kuidas inimesest kujuneb mitmekülgne muusik, niisugune muusik, kelle oleks arenenud rütmitaju ja hea kujutlusvõime, kes tunneks rõõmu omaenda muusikalise väljendusest. Kes valdab rütmipillide, meloodiapillide kasutamist. See inime oleks muusikaliselt kompetentne mitte ainult ühe pilli või löügi ulatuses, vaid hoopis laiemas mastaabis. Usun, et sellel suunal on tulevikku, sest nõudmised professionaalsetele muusikuile on kogu aeg tõusnud.

Sattusite peale Orffi-i-Instituudi lõpetamist Austraaliasse ja jäite sinna

kavatsetud 1 asemel 14 aastaks. Millised on Teie muljed sealsest muusikalisest kasvatusel?

Kui räägime muusikalisest kasvatusel Austraalias, räägime tegelikult vaid valgete haridusest seal. Valgete, kes on Austraalias elanud vaid 200 aastat. Pärinedes Suurbritanniast, on nemad seal kujundanud kultuuri ning oma elustiili. Selles mõttes võib öelda, et valgete muusikaline kasvatus Austraalias on tavaliselt traditsiooniline.

Improvisatsioon on Austraalia muusikaõpetuses uus suund. Seal peetakse improvisatsiooni rohkem džäss või rocki osaks. Alles viimasel 10—15 aastal on aga improvisatsioon leidnud kohta ka õpetamise protsessis. On lausa paradoks, et klassikalise muusika traditsioon, mis toodi sisse Euroopast, tegeleb fikseeritud muusika õppimise, interpreteerimisega, algasukate folktraditsioon aga toetub improvisatsioonile.

Kuidas sujus töö Eesti õpetajatega?

Muljed on head. Me seminar oli edukas. Võib-olla tulen siia tagasi veel sel aastal. Nüüd ma juba tean üht-teist teie haridussüsteemist, tunnen mõningaid õpetajaid. Loodan, et õnnestub kaasa tuua veel mõned õppejõud, nii et osa saaks töötada väikelaste õpetajate, teised aga kõrgkooli pedagoogide ringis.

Kirja pani Ülle Heinsalu

Kunstide koolid Harjumaal

„Muusikalehes“ nr. 1 (1991. a.) kuulutasime välja „Fratrese“ 4-osalise kultuuriarendamise programmi, kavatsusega luua sihtfonde. Üks punktidest nägi ette Eestis nn. kunstide kooli tüübi väljaarendamist. Aluseks olid põhiliselt Viljandi Muusikakooli direktori Kalle Tamra mõtted, mis on avaldatud 1990. a. „Scripta Muscialia“ veergudel (nr. 15—16). Reageering oli aga loid ja küsimus kadus mõneks ajaks ML vaateväljalt.

Siis hakkas ajakirjanduses silma nimetus Kehra Kunstide Kool. Küsimust lähemalt uurides selgus, et Harjumaal tegutseb — küll erinevate nimetuste all — vähemalt neli laste muusikakoolide raames tekkinud õppeastust, kus ühes või teises vormis on hakatud neid põhimõtteid ellu viima. Seejuures ühes neist — Kiili omas (end. „Rahva Võit“) on koolijuhatajaks idee algataja poeg Tonio Tamra.

Tema on muidugi kogu probleemistikuga hästi kodus — koos isaga on nad mõtteid genereerinud. Puhtal kujul, nii et lapsed esialgu tegeleksid kõigi kunstidega ja alles annete-elduste selgudes hakkaksid spetsialiseeruma, ei ole mõte hästi realiseeritav. Pole vast vajadustki. Kiili Kunstide Koolil on tihedalt sidemed kohaliku lasteaia ja Sausti keskkooliga. Sel kombel selgitatakse välja, kellel on milleski rohkem eeldusi-huve, kes univertsaalsem. Laste Kunstide Kooli tulekul on igapähe juba pilt olemas.

Eelmise, 1990/91. õppeaasta algusest tegutsevas Kiili Kunstide Koolis on kolm suunda: muusika (klaver, viiul, akordion, puhkpillid, kitarr), kujutav kunst, peotants. Muusikaprogramm on 7, kujutava kunsti oma 5 ja tantsu oma 4 aastaks. Kiilis on ka mõned ORFFi-süsteemi kuuluvad pillid, nii et saab korraldada laste liikumisringe, arendada mitmekülgset loovust.

Välja tuleb omapärane matemaatika:

♦ Vasakult alumises reas Aita Arike ja Olga Voronina, ülemises reas Tonio Tamra ja Jaan Vaidla. J. Saare foto

43 (muusika) + 15 (kujutav kunst) + 19 (tants) = 63 (õpilasi kokku). Matemaatika üldtõdede rikkumine selektub väga lihtsalt: osa lapsi õpib rohkem kui ühte ainet. Finantsküsimused pole teravad. Kohalikul majandusorganisatsioonid — väikeettevõtteid on tervelt 21 — abistavad.

Probleemiks on Saku valla alla kuulumine. „Rahva Võit“ kui tugev majanduslik keskus on olnud kompleksiks. Saku külanõukogu alla kuulumine oli formaalsus. Nüüd, kui valla on külanõukoguga võrreldes rohkem funktsioon, hakkab häirima poliitiliste suund taastada EV lõpu aegne administratiivjaotus, arvestamata vahepeal toimunud sügavaid muutusi.

Tabasalu direktor Jaan Vaidla pole kiirustanud vana nimetuse — laste muusikakool — äramuutmise. Peale muusika tegeldakse aga ka seal kujutava kunstiga, kusjuures agaramad õpilased loovad samuti kaasa mitmel rindel. Laste tantsuõpetus on jäänud aga kohaliku keskkooli ja klubide pärusmaaks, kusjuures organiseerijaks ja finantseerijaks on sageli Saku „Lastetare“, kes seda tegevust organiseerib mitmel pool maakon-

nas. Laste esteetilist kasvatamist haarav Tabasalu kultuuriorganisatsioonide süsteem on keeruline. Kuna aga omavahel üldiselt hästi läbi saadakse, siis pole olulisi häireid.

Kehra Kunstide Kool (direktor Aita Arike) töötab 1991. aasta sügisest. Vajadus selle järgi oli ammugi. Aga võimalikuks sai asi siis, kui ruumikitsikus leevendus. 1990. a. saadi oma maja, mis oma jõududega ka remonditi ja millesse juba järgmisel aastal sisse koliti. Proportsioon on küll esialgu ühekülgne: juba sisse töötatud muusikaosakonnas (7 eriala) õpib 126, alles aasta töötanud kunstiringis vaid 14 õpilast. Mõned ei pea paljaks kahel pool käia. On ka ettevalmistav kunstiklass — 11 poissi-tüdrukut. Häirib see, et erinevalt vanematest gruppidest, puudub sellel dotatsioon — õpetus tuleb lastevanematelt ainult omast taskust maksta.

Toimetust tõstataks selle küsimuse ka hr. Jaan Vaidla ees. Ta on ühtlasi vabariikliku muusikakoolide direktorite nõukogu esimees. Probleem on olemas. Küsimusega tegeletakse praegu ka ministeeriumi tasemel. Üldises halvas majanduslikus olukorras on aga raske lahendust leida, pigem ähvardab ka vanemates gruppides dotatsiooni vähenemine või koguni äralangemine. Tuleb kohapeal otsida küsimusele lahendust nii võimude kui sponsorite kaudu.

Kunstide kooliks tahab eelolevast aastast muutuda ka Vasalemma venekeelne muusikakool, räägib direktor Olga Voronina. Õppejõud on olemas, Moskvas kunstilase kõrghariduse omandanud Tamara Gogareva. Õpilaste arv tõuseks sellega 40-lt 50-le, pluss ettevalmistusklass. Käiakse koos mitmelt poolt Lääne-Harjumaalt, kus on venekeelset elanikkonda, s.h. Keilast.

M. VÖHMAS

Me elame muutuste ajas. Vaevalt et keegi võib nimetada mõnd eluala, kus midagi ei teiseneks. Nii on lood ka haridusega, muusikaharidusega sealhulgas.

Kuigi nende ridade kirjapanija on eelkõige pillimees ja pedagoog kõige viimases järjekorras (kusjuures vahele mahuvad veel dirigendi, leheetoimetaja ning tudengi ametid), oleks patt jätta avaldamata oma arvamust selles suhtes, kuhu suunda ja kuidas peaks arenema meie muusikaharidus. Ette öeldes olen tänulik igasuguste vastukajade eest. Kuna järgnev sobiks tühistate muudatustega hoopistükkis muusikahariduse erialakoolidessegi, siis — head sullejooksu ka mittemuusikutest lugejatele!

*

Vanasse kaevu ei maksa sülitada enne, kui uus valmis. Seetõttu tuleks esmalt heita pilk sellele, mis meil juba on olemas. Seda pole sugugi vähe! Eestis on olemas laialdane lastemuusikakoolide võrk, mis praeguse klassifikatsiooni järgi peaks andma huvihariduse; on olemas Otsa- ja Elleri-koolid, millistest kujundatakse rakenduskõrgkooli; on olemas Tallinna Muusikakeskkooli konservatooriumi juures kui otsene ettevalmistus viimatinimetatu- le. Olgu ära nimetatud ka koolide muusikaklassid ning terve „eradotsentide“ armee, kellest nii mõnigi sobiks õppejõuks ükskõik millisesse koolitüüpi, on aga erinevatel põhjustel eelistanud murda „üksiku hundina“.

Veel paar aastat tagasi oleks kõik olnud ideaalne, igapäevane leidunuks jõukohane koolitüüp ning jutul lõpp.

Praegused eesrindlikud õpetamissüsteemid (allkirjutanu on lähemalt tuttav Suzuki ja Steineri põhimõtete) aga seavad esikohale noore inimese kompleksivaba arengu, millesse kool püüab võimalikult vähe sekkuda.

Kuulen siinkohal vanema generatsiooni pedagoogide pahameelehüüdeid. Järgnevalt mõned paradoksid praegu toimivast muusikaharidussüsteemist.

1. Laste muusikakoolides deklareeritakse, et nad on huvikoolid. Samas aga ei häbeneta lapsi piinamast igaaastaste arvestuste ja eksamitega juba esimesest õpiaastast. Mis on selle eesmärk?

Väidetakse, et nii saab kontrollida õpilase arengu kulgu. Vaevalt. Viimane kulgeb õppeprogrammidest täiesti sõltumata, paralleelselt kehalise ja vaimse arenguga. Viimased on aga sügavalt individuaalsed, ehk populaarses keeles äraseletatult — 8-aastane „Wunderkind“ ei pruugi 16-aastaselt olla enam mitte keegi ja vastupidi.

Tegelik põhjus on ilmselgelt selles, et pidevalt arvestuste ja eksamite kaudu vabanevad õppejõud aeglase- mald arenevatest õpilastest, kellele pikemalt mõtlemata pannakse diagnoos „perspektiivitu“. Veel täpsemalt — meesterahvastest. Kes ei usu, astugu läbi mõnest LMK-st. Vaevalt et talle mõni eriti tõupuhas isane pianist või viuldaja vastu juhtub. Lihtsalt on kahe silma vahele jäetud pisiasi, et peale viiuli vajab poiss ka jalgpalli, vähemalt teatud eas. Need on niisiis keskkooliste õpilaste produtseerimise tagajärjed...

2. Kui mõnel andekamal muusiku hingega noorel õnnestub siiski läbida eksamite-arvestuste rägastik, saada kätte LMK lõputunnistus ning surnuks rääkida ka oma vanemad, kes meie äristavas maailmas muusiku ametit kindlasti perspektiivituks peavad, ...ei ole ta veel muusikuks saanud! Esmalt elab ta üle üpris korraliku närivapustuse. Juhul, kui ta astub Muusikakeskkooli, elavad teise samasuguse närivapustuse üle tema vanemad. Mõeldavaid — minu andekas laps ja nüüd ütlevad need tohmanid sealt Muusikakeskkoolist/Otsast/Elleri, et mahajäämusega muusikalises arengus! LMK-s sai ju ometi ainult väga häid hindeid... Muusikakeskkoolis lisandub veel ehmatus seeriast: „tahtakse jätta istuma“.

(Tõsi mis tõsi. Kahjuks suureneb LMK-de ja MKK tasemevahe progresseeruvalt iga aastaga, moodustades 9. õppeaastaks koguni 2—3 aastat. Kui arvestada, et 90% vanematest ei taha midagi kuulda nende lapse laskmisest Tallinna enne 15. eluaastat, võib igaüks ise välja mõelda, 1) miks aasta-aastalt väheneb maakohtadest tulijate arv, 2) miks Otsa- ja Elleri- koolides on nõrgem tase kui MKK-s, ja 3) miks MKK on muutumas Pääsküla-Laagri-Nõmme rajoonikooliks.)

3. Eriti tugevate närvidega eksemplarid lahendavad võib-olla ka paradoksi nr. 2, seega võivad endid lugeda professionaalsesse muusikaõppeasutusse sissesaanuks. Sõltumata, millisesse olemasolevast kolmest — jätkub ikka sama eksamite-arvestuste seeria koos pideva hirmuga lennata välja. Täiendavalt on veel loodud võimalus saada välja visatud mõne üldaine pärast. Ei maksa naerda! Selliseid juhtumeid on olnud piisavalt, kusjuures mitte sugugi kehv võõrkeele või matemaatikaga (neid aineid läheb igaühel vaja), vaid ka näiteks keemia või kehalise kasvatuses... Väljaviskamisel on võimalikud mõistagi variandid, näiteks tundide mittekül- lastamise tõttu.

(Ikka sama „õpilase arengu kulgemise“ jälgimine pluss liiga mõistusetu olendiks pidamine.)

Leheruumi kokkuhoiu mõttes jät- kaksin järgnevalt mõnede ettepaneku-

tega, esialgu lühikeste põhjendustega. Keda asi huvitab lähemalt, kontaktee- rugu autoriga.

1) Loobuda LMK-dest ja MKK-s vastuvõtukatsetest I klassi, kuivõrd on juba tõestatud, et nimetatud katsed ei näita mitte midagi; taolist selektsiooni ei näe muuhulgas ette ka Suzuki pedagoogika;

2) Lahutada Muusikakeskkoolis üldharidus muusikaharidusest selles mõttes, et mitte seada muusikaharidust sõltuvusse klassi numbrist üldharidu- ses;

3) Loobuda kogu muusikaharidu- süsteemis klassijaotusest, asendades selle tasemesüsteemiga järgnevalt: tase A=põhikool, tase B=keskkool, tase C=rakenduskõrgkool, tase D=kõrg- kool. Eksamid olgu ainult tasemevahe- tusel. Võimaldada õpilasel sooritada eksameid tema valikul kas etapiviisili- selt või tervikuna. Ühe taseme piires lubada õpilasel üleminekut ühest õp- peasutusest teise täiesti vabalt. Pers- pektiivis näha võimalust valida õppe- jõude väljaspoolt õppeasutust või õppida eksternatuuri korras.

4) Viia läbi kõigi tasandite muusi- kapedagoogide atesteerimine, eesmär- giga anda välja tegevuslitsentsid õpeta- miseks teatud tasemeni. Asendada koormustasu tunnitasega.

5) Taseme lõpetamine annab auto- maatselt atestatsiooni õpetamiseks ma- dalamatel tasemetel.

6) Vastupidiselt praegusele süsteemile olgu õppimine tasemetel A ja B tasuta, tasemetel C ja D tasuline. Juhul, kui õpilane valib õppejõu väljaspoolt oma õppeasutust, tasub ta sellele tunnitasu alusel.

7) Kiiremas korras tuleb praegused LMK-d tuua üle Kultuuriministeeriu- mi alluvusest Haridusministeeriumi alluvusse, kaotada LMK kui huvikooli staatus. Ühtlustada nõuded, millised esitatakse taseme lõpetamiseks;

8) pidada kateooriliselt lubama- tuks alustada muusikaõpilaste üldha- riduse andmist enne 7. eluaastat.

Nimetatud abinõude rakendamine peaks autori meelest siluma nii mõnda- gi praegu teravat probleemi ning seega tulema kokkuvõttes kasuks noore inimese kompleksivabale arengule, milline peaks olema ka meie kooli eesmärk. Võimalik, et autor näeb eelkõige oma nooruse tõttu üht- teist liiga idealistlikult, kuid vähemalt mõtlema peaks käesolev kirjatükk panema igahüti, kes näeb oma missioo- ni kodumaa rahvuskultuuri järjepide- vuse säilitamises. Nimetatud töö on kahtlemata püsiväärtusega ning seetõ- tu on meie kõigi huvides teha seda tööd võimalikult paremini niihästi õpilase kui ka iseenda tarvis. Selleks kõigile pealehakkamist soovides

Mati Põdra

◆ Viljandi Maakonna Laulupäev 7. juunil

Taidlus jäägu!

Viljandi Maakonna Laulupäev oli 7. juunil.

Endises traditsioonis marssisid laululavale kaks puhkpilliorkestrit, koorid ja tantsijad. Etteasted kulgesid enam-vähem ladusalt. Ka rahvast jätkus kuulama-vaatama. Lõpetuseks lilled juhtidele ja soe aplaus osavõtjatele.

Pärast kontserti jagasid oma mõtteid Viljandi Maavalitsuse kultuurinõunik **Linda Arro** ja tuntud rahvamuusika edendaja **Vello Ainsalu**.

MUUSIKA

„HORTUS MUSICUSE“ NOOREM VEND

Tänu „Hortus Musicusele“ on Eestis tekkinud palju vanamuusika huvilisi — nii tegijaid-muusikuid kui kuulajaid. Varajase muusika ansambel Viljandi Linnakapell on tänaseks saanud kahekümne ühe aastaseks. Ansambli reklaamvoldikud on lühike ülevaade senisest tegevusest.

Viljandi Linnakapell kogunes esmakordselt 1971. aastal. Mõtte algatajaks ja aktiivseks eestvedajaks kogu kahe aastakümne jooksul on olnud Viljandi Muusikakooli õpetaja **Tõnu Sepp**. Alustati tühjalt kohalt, puudusid vanamuusikaalased traditsioonid. Kapell koosnes lastemuusikakooli õpilastest ja õpetajatest. Paljudest osalenud õpilastest on saanud vabariigis tuntud muusikud.

Kuni 1989. aastani esineti peamiselt oma linnas paar korda aastas.

Alates 1981. aastast organiseeris Viljandi Linnakapell ja peamiselt ikka Tõnu Sepp vanamuusika suvelaagreid-kursusi. Aastate jooksul on nendel kaasa teinud külalised Moskvast, Peterburist, Kiievest, Vilniusest ja mujalt. 1989. aastal osales esmakordselt kollektiiv **Rootsis**.

1989. a. sügisest sai Viljandi Linnakapell kutseliseks. Vahetus ka ansambli kunstiline juht, selleks sai Tõnu Sepa endine õpilane **Neeme Punder**.

Hea traditsiooni kohaselt mängivad ja laulavad muusikud Viljandi Linnakapellist endiselt nii keskaja, renessansi- kui ka barokiajastu ilmalikku ja vaimulikku muusikat. Mängitakse autentsete instrumentide koopiatel. Paljusid neist on valmistanud Tõnu Sepp ise. Kapelli eesmärk on panna elama sajanditevanune muusika ja selles väljenduv mõttemaailm ning seda ollakse alati rõõmuga nõus esitama. Kokku on praegu 10 instrumentalisti ja neli lauljat: instrumentalistid **Siiri Kärt, Margus Kubo, Piret Kreek, Roland Posti, Heili Saard, Ove Liverson, Marge Loik, Arno Anton, Raho Langsepp, Anti Einpaul, Maret Tomson**, lauljad **Tiina Kaljula, Tarmo Tabas, Peeter Konovalov, Malle Meissaar**. Administraatoriks on **Priit Noorhani**.

Ühel juunikuul neljapäeval enne kapelli proovi kohtusime muusikutega Viljandi Muusikakooli saalis. Meenutati ansambli juhte Tõnu Seppa ja Neeme Punderit. Mõlemad mehed andsid Linnakapellile endast parima. Õnneks on nad väga erinevad muusikud, seetõttu ei kiputagi neid võrdlema.

„Kahju, et Neeme ei saa enam meiega tegelda. Tallinnast siia sõitmine on lõpuks väga väsitav ega võimalda lõpuni tõhusat tööd teha. Kuid ta ei ütle kunagi abist ära,“ arvavad kapelli muusikud.

Vanamuusika esitamine nõuab enamast, kui ainult proovis mängimine ja kodus pilliharjutamine. See on mõtteviis, maailmatunnetus, elustiil.

M.T.: Millised on senised meeldivamad reisikogemused?

Kapell: Meeles on kolmenädalane turnee Rootsis. Siis olime nagu üks pere. Proovid, kontserdid, muljed, suhtlemine teiste festivalist osavõtnud muusikutega. Kõik see andis suurepärase enesetunde, tõeline elu muusikas.

M.T.: Kuidas elab kutseline muusik Viljandis?

K: Tavaliselt. Palka saame Linnavalitsuselt, kuid põhilise

leivaraha teenime ikka koolitöoga. Muusikud ei ole kunagi priskelt elanud. Mõnele mehele on kapellis mängimine üsna kulukas. Näiteks Raho Langsepp käib siia Tartust. Olime väga rõõmsad tema tuleku üle, sest Raho rikkalik isiklik noodikogu on leevendanud meie repertuaaripõuda.

M.T.: Heas mänguvormis püsimine nõuab palju tööd?

K: Tegelikult peaksime harjutama hoopis rohkem. Praegu teeme tööd 3-4 tundi 4 korda nädalas. Loomulikult harjutame enne kontserte tihedamalt.

M.T.: Muusikaga tegelemine on küllalt kallis. Milliste vahenditega õnnestub hankida pille?

K: Meid on toetanud Rootsimaa eestlased, kes annetasid raha pillide muretsemiseks. Täiesti fantastiline on rootslase Bengt-Bruno Lõngvisti suhtumine. Tema finantseeris meie Rootsi turneed.

M.T.: Tuntuks on saanud Viljandi vanamuusikapäevad. Mida oodata sellel suvel?

K: Majanduslike raskuste tõttu suuremat festivali sel aastal ei tule. Kahel päeval on mõned intiimsemad kontserdid, paar loengut. Kontserdipaigaks on 4. Keskkooli saal, Maakonnavalitsuse saal, Jaani kirik.

M.T.: Suhted „Hortus Musicusega“?

K: „Hortus“ on meid väga palju aidanud. Meil on väga head kolleegisuhted. Teistmoodi ei kujutagi ette.

M.T.: Kas vanamuusika tunnetust saab omandada igaüks või peab midagi olema juba hinges olemas?

K: Arvame, et see „midagi“ mängib suurt rolli. Vaieldamatult on 99% ikkagi suur töö, kuid ilma selle puuduva üheta ei tule täiuslikku tunnetust.

◆ Viljandi Linnakapell

L.A.: Sellised üritused on vajalikud meie maakooridele, tantsijatele ja külapillimeestele. See on nende kollektiividele suur sündmus. Väga vähestel neist õnnestub pääseda suurele lavale. Inimestelt ei tohi ära võtta isetegemise rõõmu.

V.A.: Sellega hoiame elus ka meie rahvamuusikat ja -tantsu. See on suur kultuuripärand, mida tuleb hoida.

L.A.: Transpordiraskuste tõttu pole kerge saada rahvast kokku üle maakonna, seetõttu on ka tänane pidu tavalisest väiksem. Arvan, et nii on ka parem. Olgu igas piirkonnas oma mõnus kooslaulmise päev.

M.T.: Viimasel ajal on arvatud laulupidudest nii ja naa. Ka siin, laulupäeval, kohtasin tegevkoorijuhti, kes arvas, et tuleks kõik keskmised koorijuhid lahti lasta ja lõppude lõpuks hakata tegema MUUSIKAT.

L.A.;; V.A.: Meie ei ole selle mõttega nõus. Ilmselt on see inimene Kaljuste idee äärmuslik pooldaja. Loomulikult vajavad tippkoorid omaette festivale ja konkursse, kuid laulupeol on oma traditsioonid. Mõeldes maa- ja kültkultuuri ning muusikalise isetegevuse säilitamisele, peame vajalikuks ka edaspidi maakonna laulupäevade korraldamist. Tunneme, et seda on maarahvale väga vaja.

◆ Segakoor „Koit“ dirigent Jaan Moks ühendkoore juhatamas

Endel Veliste fotod

LINE VILJANDI

Jätkame juttu muusikaharidusteemadel

Rakenduslikku kõrgemat muusikalist haridust annab ka Viljandi Kultuurikolledž.

Oleme oma leheveergudel tutvustanud Tartu Õpetajate Seminari muusikaosakonna taotlusi, Tartu H. Elleri nim. Muusikakooli püüdlusi taastada Tartu Kõrgem Muusikakool. Selle ringi lõpetab Viljandi Kultuurikolledži muusikakateedri tulevikuplaanide valgustamine. Kõigil kolmel koolil on rakenduslik eesmärk, kuid igaühel eraldi on veidi erinev suunitus.

Tartu Kõrgem Muusikakool jätkab endisi akadeemilisi traditsioone, Õpetajate Seminar mõtleb eelkõige meie kooli muusikaõpetajate järelkasvule. Viljandi Kultuurikolledži laiem ülesanne on kindlustada maakultuuriasutused noorte haritud inimestega.

Muusikakateedri tööd tutvustab kateedrijuhataja Taimi Väloba: „Muusikaõpetusega alustasime juba 60.-ndatel aastatel. 1991. aastal koostasime uued programmid, mis pole veel lõplikult valmis. Oleme uurinud Konservatooriumi muusikapedagoogika ja Pedagoogilise Ülikooli muusikaprogramme. Levimuusika osas konsulteerisime Otsa kooliga.

Õpetame koorijuhtimist, puhkpilliorkestri dirigeerimist. Hea ettevalmistuse saavad levimuusikahuvilised. Ja meie kooli muusikaõpetuse suur pluss on rahvamuusika ja folkloori kateeder. Kateeder loodi 1990. aasta sügisel. Praegu on seal 15 üliõpilast kolmel kursusel. Õpitakse kannelt, akordioni, torupilli, viiulit, löötpilli ja lisaks mitmeid teisi rahvapille. Suur entusiasmi ja vaimne juht on Anneli Kont, Sibeliuse Akadeemias rahvamuusika osakonna aspirant. Kandle ja ansambli õpetaja Tuule Kann on lõpetanud Vilniuse Konservatooriumi. Muusikaga tegeldes püütakse seostada oma rahvamuusikat tänapäeva hinge ja mõtlemisega.

Eesmärk on omandada valitud põhipilli mäng heal tasemel

ning osata võimalikult paljusid teisi rahvapille. Propageerida rahvamuusikat ja õpetada seda koolides. Kõige peamine — kujundada õiget suhtumist folkloori üldse. Selles vallas on veel palju probleeme, üks neist on küsimus: kuidas ümber käia oma vana muusikaga? Igatahes kolledži rahvamuusikakateedris mõeldakse sellele.“

M.T.: Aga sildvahetusega kaasneb ka oluline sisumuutus. Tundub, et rahvamuusikakateedris asjad edenevad, kuidas läheb teistel erialadel?

Leviosakonna juhataja Tõnu Kallaste: Praegu õpetavad noori Üllo Kaur, Evald Raidma ja Kalle Kivistik. Üldmuusikaliste ainete õpetajad on teistega ühised. Muidugi vajame kaadrivärskendust.

T.V.: Õnneks on Viljandi Muusikakoolis mitmeid võimekaid õpetajaid, kes saavad meie koolis kenasti hakkama.

M.T.: Millise muusikalise ettevalmistusega üliõpilaskandidaate oodate?

T.V.: Vähemalt lastemuusikakooli 4. klassi tasemega. Vastasel juhul ei tule õppetööga toime. Õppeaeg on neli aastat. Selle ajaga peame andma hulga praktilisi teadmisi tulevaseks tööks. Ootavad ju meie lõpetajaid eelkõige maa kultuuriasutused.

M.T.: Õppeplaanid on huvitavad ja üsna kirjud. Mida uut huvitavat pakute?

T.V.: Kindlasti suurendame pedagoogilise praktika tundide arvu. Uus ja huvipakkuv on kirikumuusika kursus, mida hakkab lugema Helju Tauk. Orelõpetust jagab Aaro Tetsmann. Plaanis on ladina keel, mis on muusikutele kahtlemata väga vajalik. Oleme mõelnud ka muusikapsühholoogiale.

M.T.: Paistab, et muusikaõppuri elu pole kerge, kui lisada veel mitmed mittemuusikalised üldained.

T.V.: Tegelikult jaotuvad õppeained küllaltki ühtlaselt. Muusika on kord selline eriala, mis nõuab palju teadmisi ja mitmekülgust.

M.T.: Kooli tulevik?

Tõnu Kallaste: Peale kooli põhiülesande — noorte koolitamise — näen perspektiivis ka täiendus- ja seminarõppe korraldamist. Suviti on maja täiesti tühi. Miks mitte rakendada kooli potentsiaali? Kindlasti oleks täiendusõpe eriti oodatud rahvamuusikutele, mis oleks Eestis ainus võimalus.

Lõpetuseks lisan oma nägemuse hiljem vestlusringi tulnud rektor Enn Siimer: „Kolledž on väga lai mõiste. Sellest võib rääkida teine kord. Praegu on jutt ainult muusikast. Märgiksin siiski meie kooli mõtte: inimese kvaliteet + eriala. See kehtib kõigil erialadel. Õppetööd püüame mitmekesistada külalislektorite ja õppejõududega mujalt. Teadmisi jagavad sellised säravad isiksused nagu Einar Laigna ja Ain Kaalep.

Rakenduslik kõrgkool on Eestis uus mõiste ning seoses sellega on mitmeid lahtisi otsi. Loodame, et lähitulevikus võtab parlament vastu sellealase seaduse, mis fikseerib meie koha Eesti kultuuripildis.“

◆ 1991 aasta sügisel sai kultuurikool kolledžiks

Ülevaate koostas
Marina Tamme

See on parim iseloomustus 15.—21. juunini kestnud Pärnu Fiestale. Seitsmendat korda tulid kokku muusikud igast ilmaaarest, et lisada merele, päikesele, suvele veel ühe suure mõnu — muusika. „Me lendame siiskil“ sellist kirja on näha Fiesta reklaamplakatil ja nii algab festivali üldjuhi Herbert Murdi pöördumine kuulajate poole Fiestat tutvustavas brošüüris.

Kontserdid olid planeeritud seitsmele lavale. Publik jaotus küllalt ühtlaselt. Ajaliselt oli korraldatud kõik nii, et huviline sai jälgida soovi korral peaaegu kõiki kontserte. Muusikat oli tööpoolest väga mitmesugust — jazzist avangardini. See oli suur muusikapidu.

„Ta (Fiesta) ei ole džässifestival“, ütleb H. Murd Tartu „Postimehe“ Pärnu-Extra lehele antud intervjuus. „Teiseks ei ole ta ka muusikafestival. See on rohkem visiooni küsimus. Pärnu linn ja suvi oma atmosfääriga dikteerib nagunii oma tingimused... Minu kujutluses oleks ta selline pidu või festival, kus võiks olla kõike: muusikat, kunsti, teatrit, häppeninge, meelelahutust, atraktsioone.“

Teatavasti kestis tants Fiesta ümber pikka aega. Linnavalitsuse tõrjuv hoiak ja rahalisest toetusest keeldumine pani korraldajad ülimalt raskesse olukorda, kuid „Me lendame siiski!“ „Ma ei ole kindel, kas järgmisel suvel on üldse niimoodi võimalik fiestat korraldada“, märgib hr. Murd Pärnu-Extras.

Muljed.

Linnarahva suhtumine oli üldiselt täiesti rahulik ja isegi veidi passiivne. On ju pärnakas juba karastatud ja pisut immuunne igasugu rahvarohkete ürituste suhtes. Kes aga kontsertipaigas mõnustasti ennast sisse seadis, elas igati emotsionaalselt kaasa. Mugav riietus, magus jäätis, jahe õlu ja muidugi sõber kaasas — see on valmisolek number üks. Siis ta tulebki — MUUSIKA, just selline, mida keegi soovis. Valida oli ju väga erinevate esinejate vahel.

Lahedat tantsumuusikat pakkus Pärnu Big Bänd. Ka USA kitarristil Tom Dycus'el oli oma kuulajaskond. Tuntud headuses mängis Riho Sibula ansambel „Pajuke“, pakkudes muusikalist meditatsiooni. Kui rock sobib vabaõhulavadele, siis ehe jazz passib rohkem väikesesse saalidesse. Viimistletuma jazz-musitseerimise juures jäid paljud nüansid tabamata. Kuid olgu nii. Terasemat kõrva ootab sügisene jazz-kaar Tallinnas.

Fiesta üllatajaid prognoosis Herbert Murd Pärnu-Extras nii: „Kõige suurema üllatuse võib nii publikule kui ka muusikakriitikele pakkuda SHUFFLE DEMON Kanadast. Nad teevad küllaltki elitaarset avangardistlikku muusikat nii, et seda on ka tavalisel inimesel huvitav kuulata.“ Tuntumaks esinejaks pidas H. Murd Niels—Henning Ørsted Pedersenit, maailmanimega meest.

Publiku nimel ei saa sõna võtta, kuid tööpoolest oli üllatusti kuhjaga. Igale maitsele, eale, muusikalisele haridusele leidis oma esineja.

Mari Suvi

„SOOVITE NÄHA TÄHTE...“

Peened tundlikud kunstnikukäed, välimus veidike Pierrot'd meenutav. Ennastunustav kaasaelamine esitatavatele lauludele. ERKKI OTSMAN. Sündinud Tallinnas. Kõrgkooliõpingud Tartu Ülikoolis. Lõpetas 1991. Käesoleva aasta jaanuarist Tallinna 62. Keskkooli bioloogiaõpetaja.

Bioloogia ja... Zarah Leanderi laulud?

Bioloogina usun, et muusikalised võimed on mingil määral päritavad. Minu vanaonu Vootele Veikat laulis omal ajal „Estonias“. Ka ema-isa on musikaalsed. Ise ma ei ole muusikaõpetust saanud, vaid pool aastat solfedžot. Laulun olen küll juba ammu, nooremalt tegin diskolugusid. Lauluoskused on kõik tulnud töö käigus. Tudengielu elades pannakse ju end proovile — kes midagi oskab ja tahab, see ka teeb.

Zarah Leanderi laulude programmis „Soovite näha tähte...“ olen laulnud aasta. Esinenud oleme nii Tallinnas kui Tartus. Mind huvitavad erilised naturid. Huvi Zarah Leanderi vastu tekkis pärast seda, kui olin kuulnud tema 60. sünnipäeva puhul tehtud plaati. Leidsin, et tema laulud on mulle hämmastavalt lähedased ning otsustasin proovida, kas suudan neid laulda. Nii sellise programmi idee tekkiski. Õhtu stsenaarium on Sven Karjalt, materjali saime raadiokuuldemängudest, ajakirjadest, paljus abistas Leo Normet. Räägime Zarah Leanderi elust, tema suhetest natsi-Saksamaaga, mina esitan seal kümme Zarah Leanderi laulu.

Teie laulmist kuulates ei ole kahtlust, kelle laulud need on, olete tema eripärasesse maneeeri sügavalt sisse elanud. Kuivõrd on Teid mõjutanud tema filmid?

Olen tema filme vaadanud. Tolle aja filmikeel on kuidagi teistsugune, seal ta mulle väga ei meeldi, on kuidagi külm, kauge ja staatiline. Kontserdilaval võis ta hoopis teistsugune olla. Filmides on tal nagu mask ees, aga üks see oli tolle aja vampnaise tüübile vastav. Nagu seda oli ka Marlene Dietrich.

Aga Marlene Dietrichi laulud? Kas Te nendele pole mõtelnud?

Jaa, kindlasti. Tahaksin näha tema filme, ka tema repertuaari uurida. Kuigi mulle ei tundu ta nii huvitavana kui Zarah Leander. Marlene Dietrich

oli rohkem kabareelauljatar. Hääl pole nii erakordne nagu seda oli Zarah Leanderil.

Teie repertuaaris on laule üsna mitmes keeles...

Laulan praegu prantsuse, saksa, vene, inglise keeles. Olen õppinud vene ja inglise keelt, praegu käin keeltekoolis prantsuse keele rühmas. Lauludes pole minu jaoks primaarsed mitte sõnad, vaid muusikaline kujund. Laulu ega keelte alal ma ennast professionaalselt ei pea.

Väga meeldib laulda prantsuse laule, need on tekstilt tugevad. Piafi ja Breli laulud, šansoonid.

Vene romansid nõuavad elukogemust, samuti teistsugust hääletekitarmist. Võibolla on minuvanusel inimesel ehk ennatlikki neid laulda, vanemas eas oleks vahest elamuslikumgi. Selles suunas kavatsen jätkata, romansside maailm on väga võluv, sinna peab minema sügavuti.

Olen esitanud ka Gershwini, Bacharachi ja Porteri laule. Eriliselt köidab blues ja ameerika soul. Selles suunas töötan tulevikus ka kindlasti edasi. Varem laulsin palju falsetiga, praegu on materjali vähe, kuigi selles stiilis lauldes saab tuua sisse palju uusi meeldivaid nüansse.

Milline on Teie laulude publik?

Alguses, kui alustasin, laulsin põhiliselt tudengitele. Läks hästi. Zarah Leanderi laule kuulavad põhiliselt soliidised vanemad daamid ja härrad. Jõulude ajal laulsin spirituaale puberteidealiste. Võeti väga suure huviga vastu. Publikut on igasugust ja suhtumine on olnud soe. Olen esinenud ka raadios ja televisioonis.

Kellega koos esinete? Kuidas leiate esinemisvõimalusi?

Ega mul väga kindlat saatjat olegi. Kaks inimest — Marika Mägi ja Rein Bleive — on olnud Tartust, Tallinnast leidsin väga hea klaverisaatja — Reet Kõiva. Eks igaühel neist on oma stiil, millega mina pean kohanema, samuti peavad nemad minuga harjuma. Kenad inimesed — musitseerivad suures osas entusiastmist. Kahekesi esinemine on muidugi ka kergema vastupanu teed mööda minek. Teiselt poolt aga võimaldab saavutada suuremat täpsust, nüansseeritust.

Raha taha jäävad praegu pidama paljud head ideed. Probleem on ka määndžeriga. Muidugi tuleb seda tööd teha, aga tunnen, et see mulle ei sobi. Kõik see esinemiste kokkuleppimine, kontserdid ja ...

Praegu on küll palju kindlusetut. Sponsoreid pole leida proovinud, ei teagi, kuidas seda teha. Loodan aga, et edaspidi läheb paremaks. Loodan tulevikule. Üks julge unistus on mul ka: tahaksin oma laule laulda koos suure orkestriga.

ERKKI OTSMANIT intervjueris
AIME KONS

J. Viller. Küsimusi mõnede väärkujutelmade kohta.

(Algus lk. 1.)

uuringud olnud äärmiselt ebasoovitavad, on allakirjutanul olnud võimalus korra käes hoida 70-ndate aastate keskel Gruusias läbiviidud sellealase uurimistöõ tulemusi märgiga „Täiesti salajane“, milline järjestas kultuuri majandusliku efektiivsuse tunduvalt kõrgemaks paljudest tootvatest eluvaldkondadest.

Muidugi on olemas üksikuid iseseisvaid kultuuriasutusi, kes on võimelised ennast lühemat või ka pikemat aega isemajandama (soodsalt paiknevad eragaleriid, mis teenivad oma ruumide üürid ja teenindava personali kulud tasa näitumusüügi protsentidega, nn. ühe-lavastuse-teatrid, mille ruumide üür ja eksploatatsioonikulud küll sagedasti linna eelarvest makstakse jne.), aga kultuuri tervikuna silmas pidades on need küll ennemini erijuhtum kui praktika, mida saaks võtta süsteemi ülesehitamise aluseks.

Allakirjutanule teadaolevalt kaetakse Põhjamaade ooperiteatrite kuludest erinevatest finantseerimisallikatest 80-90%, ainult sõnateatrite puhul 40-60%, ehk pileтите müügist laekub vastavalt 10-20% ja 40-60% kuludest, seda aga piletihindade juures, mis toodud ülal. Säilitades tänase kulude suhte ja struktuuri, töötaks näit. „Estonia“ teater Karlsruhe teatri piletihindade juures 870% kasumiga. Niipalju siis parasitlusest. Jätan siinkohal kõrvale selle fakti, et enamuse ooperimajade eksploatatsioonikulud, remondid jms. on mujal linnade eelarve kuluartikkel või mõnel juhul maksavad teatrid nendest kuludest teatava protsendi. Eks selles ole ju oma loogikagi — ei ole mõtet riigi (või ka linna) enda toetust linnakassasse maksta läbi teatri raamatupidamise.

Meie nases eelarves aga moodustavad hoonete eksploatatsioonikulud ja remondid kuni 35% (veel 3 aastat tagasi — 8%) kõigist kuludest, materjalide kallinemisest tulenevalt lavastus- ja reklaamikulud ligi 20% (varem 6%). Seda kõike näitlejate, orkestrantide, koori- ja balletiartistide palkade arvel. Ja tehkem ükskord ometi ära see pisike kulutus, et selgitada autoriteetselt välja, kus töötavad artistid rohkem, kas meil või teistes maades, kus iga nende liigutust kaitseb kutseühing, kus palgad ja nende igaaastased tõusud on riiklikult aktepteeritud ja mitutpidi fikseeritud. Kas tõesti ainult seal osatakse, tahetakse, tehakse ja meil ei? Ja et asi oleks ükskord selge ka omatulude reservi suurusega, siis allakirjutanule ei ole teada teatrit, kus tegutseks ka lõbumaja, mis toimiks õmblusateljée, konservivabrik või keeglisaalina.

2. Me elame üle jõu, sest meil on liiga palju teatreid, orkestreid, koore...

Sotsialistlikust ühiskonnast pärit inimestele on see väga tuttav jutt. Enne „Suuri“ Oktoobrit oli Moskvas 160 teatrit, stuudiot, lava jne., 1983. aastaks 42. Mis te arvate, mis ajal likvideeriti Kuressaare ja Narva teater, Valga „Säde“, Võru „Kannel“? Mis te arvate, kas nende likvideerimisel räägiti ka ajutistest raskustest ja nende taasavamise perspektiivist? Mis te arvate, kas Riikliku Teatrikooli sulgemine ligi 15 aastaks oli teatrite likvideerimise eeldus või tagajärg?

Meile meeldib tuua paralleelse Soome jt. maadega, juhul kui need meile väitlemisel plusspunkte annavad. Soomes on ainult üks ooperiteater (Rahvusoper), meil 3 korda väiksema elanike arvu kohta kaks („Estonia“ ja „Vanemuine“). Unustatakse aga see, et Soomes lavastatakse veel vähemalt 10 linnas oopereid (Tampere, Turu, Lahti, Oulu, Kuopio, Kotka, Jyväskylä, Ilmajoe, Joensuu, Seinäjoe, Vaasa, rääkimata Savonlinna suurejoonelistest ooperifestivalidest), kusjuures igas neist on ka oma suurem või väiksem professionaalne orkester (lisaks veel orkestrid Espoos, Rovaniemi jne.). Huvitav, milleks neil seda vaja on — endil ju lama?! Need saavad kõik toetust, nagu ka Soomes tegutseva ligi 80 balletikooli ja -stuudiot. Rakendatud on mitmeastmeline toetamise süsteem — riikliku kõrval paikkondlik (kund ja linn), eriprojektide jaoks kultuurikapitalid ja fondid, aga ainult eriprojektide jaoks. Tegutsemise stabiilsus on tagatud ikkagi püsiva keskvalitsuse ja paikkonna finantsabi ühitamisega.

Meie lähiminevikus on juba loodud kõik eeldused selleks, et otsustavalt vähendada kultuuriga professionaalselt tegelevate inimeste arvu. Näitlejate ettevalmistusplaanid ei ole tegelikult kunagi silmas pidanud 9 draamatrupi tegelikke vajadusi, rääkimata raadio, televisiooni, estraadi jne. soovidest. Balletitantsijaid on jätkunud vaevalt „Estonia“ tarbeks, nagu polekski olemas „Vanemuise“ balletti ning varieteede mõistetavaid püüdlusi kergendada oma tööd professionaalide rakendamiseks. Krooniline puudus on kõigis orkestrites, eriti puhkpilli erialal. Rääkimata uuema aja olukorrast, kus avatud maailma tingimustes on meie professionaalid — balletitantsijad, orkestriartistid ja mitmed muudki kõrgelt hinnatud tööjõud ka teistes riikides. Ja hoopiski rääkimata sellest, et tõsise professionaalse enesearengu piitsutajaks on konkureeriva kolleegi valmisolek asuda arengus seisumajäänu kohale. Loomulikuks arenguks peetav meie loomingulise intelligenti suundumine tööle teistesse maadesse paremate elutingimuste otsingul on loomulik ainult eeldusel, et me oleme teinud kõik asenda-

maks need uute, noorte arenemisvõimeliste kunstnikega. Nii nagu teeb seda Soome, pealekasvatamaks ooperilauljaid. Vaatamata sellele, et Soome tippooperilauljaid jätkub Saksa- maale, Austriasse, Ameerikasse, on neil ka kodus asjad korras. Meil on aga viimase neljakümne aasta jooksul administratiivselt likvideerida püütud „Vanemuise“ ballett. Ärgem unustagem sedagi, et teistel riikidel on olnud ja on võimalus kutsuda lahkunu kohale uus ükskõik mis paigast maailmas. Kas keegi tõesti kujutleb, et kümnekordselt halvemate palgatingimuste- juures võiks loominguline või seiklushuvi meile tuua märkimis- väärset professionaale?

3. Imerohi — sponsorlus

Ühendriikides on tõesti olemas suured ja võimsad kultuuri ülalhoiavad Rockefelleri, Fordi jmt. fondid, kes toetavad ooperimaju, balletitruppe, orkestreid jne. Aga miks elavad praegu üle mitte kõige paremaid finantsaegu Detroiti Sümfooniakulud, mida juhatab Neeme Järvi (professionaalsuses ju pole küsimus) linnas, kus asub General Motorsi peakontor? Kes ja kui palju on kuulnud Euroopa firmadest, millistel on oma ooperimaja või sümfooniaorkester või balletitrupp? Või ehk teatakse Põhjamaadest, mille tööstuspotentsiaal on meie omast ehk mõnevõrra suurem, miks mõnigi teater või kunstikollektiiv raskete aegade tõttu ühe või teise loominguliselt vajaliku ja huvipakkuva ettevõtmise katki jätab. Selle asemel, et ennast veidigi vaevata ja sponsorite rahale oma rahakoti lõuad lahti teha.

Muidugi eksisteerib kõigis arenenud riikides kultuuritoetav süsteem eelkõige selle läbi, et kultuuri toetuseks minev ettevõtluse tulu on maksuvaba (igal juhul mitte limiteeritud 5%-ga). USA-s on niisugune süsteem seetõttu nii arvestatav, et kultuurisponsorlus ei ole limiteeritud. Aga loomulikult on sealgi küsijaid rohkem kui võimalusi. Teiseks on väljakujunenud praktika kultuuriasutuste ja ettevõtete koostöölepinguteks, kus kultuuripool võtab enesele teatavat liiki kohustused (avaldada oma trükistes reklaami, kasutada pikaajaliselt just selle ettevõtte toodangut, anda eelisvõimalus pidada teatavaid üritusi oma majas jms.), mille eest teine pool ka kokkuleppelise rahasumma eraldab. Kuid kogu maailma praktikas on see nn. „raha, mida naine ei tea“, mille arvelt finantseeritakse oma kunsti populariseerivaid ja uusi vaatajakonna rühmi ligi- tõmbavaid eriettevõtmisi. Sponsorluse peale pole kuskil rajatud pidevalt tegutsevate kultuuriasutuste põhitegevus. Võib-olla tekib ka meil ajapikku selline süsteem, aga mitte kohe. Täna, kui niikuinii kaupa ei ole, hotellid on täis, lennuki-, laeva- jne. pileteid pole saada ja elame peamiselt mentaliteediga — kiiresti ja kohe raha kätte ning punuma —, ei mõtle enamusi firmajuhte kuldreeglile: reklaami tuleb teha just siis, kui kaup läheb. Ehkki Eesti ajaloolt te ei leia üldsegi sellist sponsorluse või metsenaatluse levikut, kui see oli näiteks Venemaal. Kas süü on suurtööstuse puudumises või eesti rahvuslikus eneseteadvuses, on raske öelda.

4. Kuhu me ei taha jääda?

Nii nagu raha ei jätku kusagil, nii ei ole ka meie olukorras valmis retsept. Lahendused tuleb leida meil enestel võimalikult otstarbekalt kasutades vahendeid, mis on olemas ja mida tuleb suurendada vastutustundlikult ja targalt majandades. Selge on aga see, et vastutus kultuuri säilitamiseks eest lasub meil kõigil ja ükskõik millise kirurgilise operatsiooni tagajärjed võivad olla meie jaoks igavikulised. Nii nagu ka omas rasvas praadimine. Suhtluse kadumine on võrdne hävinguga ükskõik millises eluvaldkonnas, kummati siis kultuuris. Ja ükskõik mis tasemelt vaadatuna ei tohiks jääda muljet, et kultuuri edasikestmine on pelgalt kildkondlik küsimus.

Toimetusele. J. Villeri artiklis on kriitiliselt ja argumenteeritult vaetud mitmeid olulisi käibeasusami. Loodame, et diskussioon nende üle jätkub. Omalt poolt rõhutaksime seda, ka juba J. Villeri artiklis mõõdamines äramärgitud põhifõde, et kultuuriks eraldatava ja kulutatava rahade suurus sõltub esijoones riigi ja elanikkonna jõukusest, mis on omakorda taandatav tootmise tasemele ja nüüdisaegsusele. Mahajäämus viimases valdkonnas tingis lõppkokkuvõttes need kultuuri finantseerimise puudujäägid ENSV aegadel, millest räägib J. Viller oma artiklis, kuigi mitmete teatrite sulgemine ja riigi raha kulutamine rohkem taiduluskultuuri- le oli nähtavasti seotud ka Eesti surumisega NSV Liidu kultuuripoliitika raamidesse.

Eesti astumine teisele arenguteele tõi erilise reljeefisusega välja vastuolu meie tootmise arenenud riikidega võrreldes madala taseme ning kuluka kultuuri suhtelise kõrgetasemelisuse ja massilisuse vahel. Meie valitsevad ringkonnad, poliitikud ja majandusteadlased pühendavad aga endiselt väga vähe tähelepanu tootmistaseme tõstmisele, eelistades lõputuid diskussioone majandusmehhanismi ja omandi kuuluvuse üle. See probleemistik ei kuulu ML profiili. Küll aga see, kuidas niisugustes tingimustes muusika- ja üldse kultuuri finantseerimisega toime tulla. Nähtavasti ei aita meid palju edasi viitamine nende riikide kogemustele, kus majanduse ja kultuuri arengutaseme vahel pole selliseid disproporsioone kui meil. Teine oluline küsimuste ring on selles, kuidas saab kultuur ise kaasa aidata enda paremaks finantseerimiseks eelduste loomisele — majanduse tänapäevastamisele, selle infoühiskonna tasemele viimisele. Ning sellega koos ka rahva elatus- taseme ja kultuuritaseme tõstmisele. Loodame, et diskussioonis osalejad koondavad edaspidi põhitähelepanu neile küsimustele.

„Estonia“ orkestri töö on algusest peale olnud seotud kitsalt muude truppid (ooper, ballett, operett) tööplaanidega. Üldiselt on konkreetsetele etendustele töökohustused võtnud konkreetsed koosseisud ning seetõttu on probleemiks kujunenud noorte mängijate sisseelamine töösse. (Tihti peale on nad sunnitud lugema 2 kuud vaid infot etenduste kohta lehest).

Orkestri tööd mõjutab nii proosaline põhjus kui orkestri-augu mahutavus (keelpille maksimaalselt 25, puhkpille, löökpille vastavalt partituuri nõuetele). Seetõttu on välja töötatud väljakutsete süsteem, kus ühe kuu väljakutsetest (hommikune proov ja õhtune etendus, ühes kuus kokku keskmiselt 50 väljakutset) ja mängijate vajalikust arvust arvatatakse ühe mängija individuaalkohustus. (Keskmiselt 6–7 väljakutset nädalas).

Õnneks pole orkester „unustanud“ ka sümfooniakontserte, mida hooajal on 5–6.

Nagu ka ERSO-l, on ooperiteatri muredeks nigel palk ning mitme orkestrandil lahkumine välismaale tööle.

I viiul

Mati Uffert
Jaak Tork
Jaan Laur
Juhan Schüts
Maie Kalas
Katrín Uuli
Priit Bernhardt
Jaan Normak
Marika Vihermäe
Margus Mihhailov
Marita Klimova
Henno Soode
Kaiu Pent
Mirja Rüütel
Sirje Allikmäe

(Orkestriauku mahub 8)

II viiul

Olavi Sild
Epp Saar
Kadri Kongas
Epp Karin
Kersti Tomingas
Eugen Simson
Aili Roose
Riina Soom
Irene Brinkman
Anu Laas
Sirje Salumets

(mahub 6)

Violad

Jaan Kerem
Maris Uffert
Paul Purga
Sergei Danilenko
Mari Aasa
Kaja Kiho
Erich Loit
Erlend Lõvi

(mahub 4)

Tšellod

Ivo Juul
Peeter Paemurru
Ülle Hahndorf
Vambo Pikknurm
Mati Leibak
Sirje Juhkam
Andrus Vihermäe

Mai Rõuk

(mahub 4)

Kontrabassid

Meeme Saareväli
Aleksander Jõgi
Toivo Unt
Marko Õunapuu
Erko Klesment
Tauno Õun

(mahub 3)

Flöödid

Sigrid Orusaar
Maie Maidre
Raivo Peäske
Aare Pehka
Jüri Hargel

Oboed

Viljar Jõe
Neeme Tambaur
Liivi Kontus
Jaak Maasik

Klarnetid

Vahur Vurm
Vello Sakkos
Ülo Üksik
Jüri Millistfer

Fagotid

Heiti Riismäe
Raivo Saarma
Vello Salumets
Kulvo Tamra

Metsasarved

Ado Tamm
Vello Arumäe
Riina Purga
Kalmer Kiik
Rait Erikson
Toomas Sibul

Trompetid

Aalo Järving
Priit Aimla
Aigar Kostabi
Raivo Sööt
Kalev Kull

Tromboonid

Aabi Ausmaa
Udo Meier
Toivo Kongas
Erik Sein
Jaan Kiiv

Tuuba

Urmas Kõiv
Madis Sander

Harf

Eda Rajasalu

Löökpillid

Rein Tiido
Madis Metsamart
Teet Õunap
Vjatšeslav Akimov
Dmitri Dmitrenko
Eino Uuli

Kevad on meil ikka olnud koorikontsertite aeg ja nii ka aastal 1922. 5. mail esines „Estonia“ kontserdisaalis Tallinna Meestelaulu Seltsi koor K. Türrpu juhatusel. 6. mail esines samas Tallinna Eesti Koolinoorsoo Liidu segakoor A. Kasemetsa juhatusel. Viimane oli laulude õpetamisel palju vaeva näinud ja see leidis ka publikupoolse tunnustuse. Kavas olid peajasjalikult Eesti heliloojate tööd, muuhulgas ka dirigendi enda uus „Kiige laul“. K. Leinuse lastekoor esines 7. mail Tartus. 100-liikmeline koor fraseeris selgelt ja kaunitl F. Saebelmanni „Kaunimates lauludes“, A. Kapi „Kodune kohake“ ja „Meie läheme marjule“ lauldi järeletegemata lapseliku rõõmuga, puhtsüdamlikult kõlas laul „Ema“. Muidugi peeti kevadel mujalgi lastepidusid ja anti kontserte. Nii oli Torma kihelkonna koolide pidu 25. mail Torma kirikumõisas, kus ühendkoor esitas isamaalisi laule.

11. mail jõudis laevaga Tallinna 80-liikmeline Soome „Kansalliskuoro“ mag. A. Maasalo juhatusel. Saabumispäeva õhtul esineti Jaani kirikus. Koor võlus oma pehme kõla, täpse diktsiooni ja maitseka ettekandega. Kaunitl kõlasid Tšaikovski ja Mendelssohni tööd, kuid eriti südamesse läks Palestrina, Paesielo ja Lasso looming. 12. mail esinesid külalised „Estonia“ kontsertisaalis. Seekord valitses Soome helilooming nagu T. Kuula „Kansalliskuoro marsš“, Hannikaineni „Karjase püha“ ja A. Maasalo enda laulud. Vägevalt ja värvikalt kanti eesti keeles ette ka M. Härma „Meeste laul“.

13. mail oli „Estonia“ kontsertisaal viimse platsini täidetud. Tähistati Estonia Muusika Osakonna segakoori 10. aastapäeva. Ettekanded lõendasid, et 10 aasta jooksul oli tõepoolest tehtud tublit tööd. Juhatasid A. Topman ja A. Kasemets. Kavas olid eranditult parajasti elavad Eesti heliloojad: M. Härma, K. Türrpu, A. Kapp, A. Läte, M. Saar, J. Aavik, C. Kreek ja M. Lüdigi. „Päevaleht“ kirjutas:

„On juba mitmekordselt sellepääle tähendatud, et noored Eesti heliloojad koorilaulu alal edukalt uusi teesid on rajanud. Mitmeti võib nooremate Soome komponistide mõju tähele panna, vahepeal ei puudu ka ultramodernid katsed. Kahjatseda tuleb, et nende ideede mõju mitmeti ülisuure liialduse all kannatab. Nii näiteks kannatab Kreeki omaette originaalne „Sirisege“ liiga piiripidamatute kordumiste all“.

17. mail oli Tallinna Kõrgema Muusikakooli õppejõudude kontsert Peterburi puudustkannatavate ametivendade heaks. Selle kontserdi keskpunktiks oli A. Glazunov, kes viibis parajasti jälle Eestimaal. Ta juhatas sümfooniaorkestrit, esitades Glinka „Aragonia Jota“ ja mõned enda tööd, sealhulgas Kontsertvalsi. Kohalikest muusikajõududest oli solistina kaastegev M. Lüdigi Guilimanti Orelisümfoonia hoogsas ettekandega. Orkestrit juhatas sel puhul J. Paulsen. Esinesid ka pr. Lüdigi-Sinkel, hr. Wieck ja R. Bööcke, keda klaveril saatis Glazunov. Suur menu oli sellel kontserdil üles astunud Moskva ooperilauljal A. Neždanoval. „Sarnast võrratut laulukunsti, sarnast häälekõlavust on siin vaevalt enne kuulnud“, kirjutas „Päevaleht“, „Lauljal on pimestav kindlus ja kergus koloratuuris, kuid ka tugev dramaatiline ilme ning pehmus, säravus kõrgel ülal“.

„Estonia“ teater oli mais 1922 võõrusetendustel Tartus. 20. ja 21. mail mängiti tartlastele „Rigolettot“. Kuid mida ütles Tartu muusikapublik „Estonia“ ooperi kohta?

„Kahjuks aga hr. A. Kappi orkester, kes küll soolokohtades mahlakalt ja võimsalt kõlas, oli kaasmängudel liig raske ja kärarikas, mattes enese alla mitte üksi soliste, vaid ka koori,“ kirjutas „Postimees“. „Esimene jagu läks peaaegu nõnda mööda, et oli näha küll näitelaval liikumine ja laialt lahtised suud, kuid vähe oli neid kuulda. Kaduma läks viimases aktis kaunis kvartett ja suurepärane tertsett.“

Muidu sai aga pr. Olak-Mikk raske Gilda partiiga kenasti toime. „Hääl on tal ilus, metalliline, paenduv — mis täiesti koloratuuri osale kohane,“ kirjutab arvustaja. Rahuldusid ka hr-d Viitol ja Tuksam teistes peaosades.

Tartus algas suvemuusika. „27. mail pannakse meie lugupeetud muusikakunstniku J. Aaviku juhatusel pasunad ja pillid hüüdma“, kirjutas „Postimees“. „Et see nii on, võib juba märgata seltsi aiast, mille korraldusel viimastel päevadel kibedasti töös oldi. Peab ütlemä, et aed on tõepoolest piduliku ilme omandanud. Murupeenrad on ümber kaevatud ja uue rohuseemnega külitud, mis ka juba värsked orase-ladvad on maapinnal välja pistnud. Põõsad on lõigatud, nii et nad ka mitte vaadet kõlakoja poole ei varjaks. Kõnnitee on tasuta ja kruusatud ning istepingid korda seatud.“

Avakontsert oli mitmekesine ja huvitav. Esimene osa oli pühendatud saksa heliloojatele, millesse oli mahutatud ilus Alberti fantaasia ooperist „Madalik“, teine osa seisis vene meistrite töödest koos: tantsud Glazunovi „Raimondast“, valss „Uinuvast kaunitarist“ j.m. Kolmandas osas pakuti Skandinaavia heliloomingut. Kuid ei ühtegi Eesti helilooja teost!

Nii algas Tartu suvemuusika 15. hooaeg. Palgatud oli 44-liikmeline orkester. Olid omaette kavad Wagneri ja Liszti muusikast, Glazunovi loomingust, Põhjamaade heliloojailt. J. Aaviku kõrval oli nende juhatamisel jällegi suureks autoriteediks H. v. Andreae.

Jaanipäeva ümbruses peeti kombekohaselt nii mõnelgi pool laulupidu. 17.—18. juunil läks hästi korda Sakalamaa laulupidu. Üks selle tähtsündmusi oli Händeli „Simson“ Viljandi Pauluse kirikus, kandvaks jõuks segakoor „Koit“. H. Siimeriga eesotsas. Kirik oli puupüsti täis ka järgmise päeva kordusettekandel.

Laulupeost endast võttis osa umbes 1000 lauljat. Vaimustuse kutsus esile M. Saare „Sõjamehe ülemlaul“. Rahva tungival soovil tuli heliloojal juhutada kordusettekannet.

Jaanipäeval peeti Narva-Jõesuus Alutaguse laulupidu. Siin oli 1000-liikmelise koori ees J. Simm. Kohal oli koore üle Eesti, eraldi esinesid Narva Meestelaulu Seltsi ja Tallinna Noorte Ühingu „Tungal“ koorid. Narva karskusselts „Võitleja“ etendas kohaliku karskusseltsi saalis operetti „Löbus talupoeg“, mida pääses kuulama-vaatama vaid viiendik soovijaist. Tuli operetti järgmisel päeval korrata.

Vabas õhus toime pandud laulupidusid ja lihtsalt pidusid oli suvel 70 aastat tagasi teisigi. Alatskivil oli nelipühi teisel päeval lossi pargis Alatskivi-Kodavere kihelkondade noortepidu. Jaani-päeval oli laulupidu ka Röpina Reaalgümnaasiumi pargis. Setumaal ei tahtnud laulupeo asjad aga edeneda. I Setu kongressi otsuse järele pidi pidu küll tulema, kuid kohapeal oli laulukooride moodustamine alles algusjärgus. Jonni aga ei jätud ja võeti nõuks augustis rahvalaulikute pidu ära pidada. Põltsamaa laulupoest 11. juunil võtsid osa ümbruskonna valdake ja naaberkihelkondade koorid. Juhatas J. Simm. Üksikult üles astunud kooridest osutus parimaks Kolga-Jaani.

Estonlased suvitasid Pärnus. 18. juunil anti „Endlas“ pärnulastele võimalus nautida „Silvat“. Kuigi piletid olid kallid, oli saal välja müüdnud. Etendus võeti soojalt vastu.

Tallinas olid maksuta rahvakontserdid Harju mäel. Esines sõjaministeeriumi 35-liikmeline puhkpilliorkester. Mängiti iga päev 3 tundi, v.a. esmaspäev. Kavatsus oli korraldada edaspidi samasuguseid kontserte ka Rannavärava mäel.

Mati Märtin

Tudengijazz

1.—3. maini toimus Tallinnas festival „Tudengijazz“. Vaatamata üldisele majanduslikult raskele olukorrale saadi korraldada 3 mammutkontserti, lisaks Heinz Affoltlesi (kitarr, Sveits) trupi oma.

Seekord oli rõõmsaks üllatuseks traditsioonilise

džassi teatud taassünd — tervelt 2 diksiländ-, 1 tantsuorkester ja 1 bigbänd. Huvitaval kombel kõik akadeemilise hariduse asutustest pärit. *Grand old man* Valter Ojakäär üttles kokkuvõtteks: „Tippude ja vundamenti vahe üpris suur, kuid tudengijatsul peabki nii olema.“

Keeli, pille, roope ja muudki

Rahvusvahelise sümfooniaorkestrite festivali järel tegi mujalgi heategevate ettevõtmistega tuntuks saanud Bambergi sümfooniaorkester kingituse Konservatooriumi sümfooniaorkestrile. Mi-

da ikka muud kui pillimänguks vajalikk — keeli, roope, huulikuid ja muudki! Kingitus tuli väga õigel ajal, sest nii mõnelgi muidu heal pillimehel pole varsti, mille-ga mängida.

Kui filmid õppisid rääkima...

(Algus „ML“ 1/2)

Seda aega pilas George S. Kaufman¹⁷ oma näidendis „Once in a Lifetime“ („Üks kord elus“), kus hollywoodlased Glogauerid üritavad vapralt, aga tulemusteta, õppida aru saama filmitootmises toimunud muutustest, seda seika, et ise ennast geeniusteks nimetavad isikud võisid valmistada uskumatult jultunud filme vaid sellepärast, et keegi teine polnud avastanud, kuidas õieti tuli teha helifilme.

Siis ilmus stuudiosse uus ja tähtis isik — helisalvestusajutundja. Tema ülesandeks oli peita mikrofon laual seisvasse lillevaasi, tema määras, kuhu panna kaamera, et mikrofon ei oleks selle nägemisväljas. Lõppude lõpuks otsustas tema, mida võis teha, mida mitte; tema sõna oli seadus. Kaamera vangistati helikindlasse kabiini, temalt riisuti liikumisvabadus. Need asja-ajutundjad, keda huvitas ainuüksi filmide helitehniline kvaliteet, lihtsustasid pidevalt oma probleeme, nõudes, et kõik võimalikud stseenid tuleb mängida nurkades ja et üldplaanide asemel tuleb võtta lähiplaane, mis olid helitehniliselt kergemad. Mikrofon türranniseeris helifilmi algusaegadel filmi sellise ulja pealetükkivusega, et režissööride tummfilmi aegadel välja arendatud tehnika ja kunstilised oskused muutusid kiiresti tarbetuks.

Selle tulemuseks oli, et 1929. a. valmistatud filmid olid suures osas staatilised, filmitud lavastused, „täielikult rääkivad, täielikult laulvad“ muusikafilmid. Sellel aastal käituti äsja leitud häälega igas mõttes vägivaldselt. Mack Sennetti¹⁸ esimeses kahe rulli pikkuses helikomöödias „The Family Picnic“ („Perepiknik“, 1929) lõbustati publikut sellerikrõmpsutamise ja kartulilaastude matsutamise helidega. Warner Brothers ei rahuldunud sellega, et ta oli teinud „Džässilaulja“, esimese filmi, kus oli kõneosasid, ja „The Lights of New York“, mis oli esimene terveniisti helindatud film. Seejärel valmistati ta esimese *tõeliselt helindatud helifilmi* „The Terror“ („Hirm“, 1928). Trükitud algustiirite asemel tutvustas maskis ja keepi riietunud Conrad Nagel¹⁹ filmi ja selle tegelasi. Fox vastas sellele väljakutsele filmiga „In Old Arizona“ („Vanas Arizonas“, 1929), mis oli esimene „100%-liselt helindatud, vabas looduses filmitud

draama“. Teised studiod ei tahtnud halvemad olla: „esimene täielikult helindatud neegrifilm“, „esimene 100%-lise kõne- ja lauluheliga ülikoolifilm“, matemaatiliselt võimatu „100%-lise kõneheliga, 100%-lise lauluheliga 100%-line tantsufilm“. Kõiki ületas aga Warner Brothers filmiga „On With The Show“ („Etendus peab jätkuma“, 1929), mis ei olnud ainult täielikult kõne- ja lauluheliga täis-tantsufilm — see oli samaaegselt ka „100%-line värvifilm“.

Nagu heli, nii oli ka värvi puudumine filmitootjatele juba kaua muret tekitanud. Paljusid algusaegade prantsuse lühifilme oli värvitud kaaderhaaval käsitsi; nii oli suudetud luua veetlev, ehkki mitte alati täielikult soovitud mõju. Kasutatav, kuigi veidike vaevarikas kolmevärvi-meetod *Cinemacolor* oli leiutatud Inglismaal juba 1908. a. (ja seda oli kasutatud 1910. a. kroonimispidustuste²⁰ filmimisel). Teisi leiutisi oli tehtud Prantsusmaal, Saksas ja Ühendriikides. Aga värvil, oli see siis käsitsi peale kantud või mehaaniliselt saavutatud, oli ainult uuduse võlu, millega linastusele lisati välist mõjuvust. Menetlusega saavutatud tõelisuse muljet ei iseenesest eba-realistlik, nii ilmselt vale ja ebamäärane, et vaid vähesed produtsendid pidasid seda lisakulutuste ja üleliigse vaeva vääriliseks. Juhtudel, kui värv arvati tähtis olevat, saavutati see mustvalgeid kaadreid värvilisele filmimaterjalile kopeerides. Sinist filmi kasutati öö-stseenides, punast tule puhul, rohelist niitude ja metsade jaoks. Mõjukust võidi veelgi suurendada, toonitades kaadri valgeid osi kontrastvärvidega: purpurpunast merd roosaka päikese loojanguga, rohelist niitu päikesekollase taevaga. Vaid vähesed produtsendid nägid põhjust sellest kaugemale minna.

1918. a. trükkis Herbert Kalmus²¹ oma *Technicolor*-uurimuse, kus ta kinnitas, et värvi saab filmimisel talletada sama hõlpsasti kui halli eri varjundeid. 1923. a. jooksul oli ta arendanud turule paiskamiseks kahevärvi menetluse, mille abil spektri punased, oranžid ja kollased värvid ning rohelist, sinised ja purpurvärvid filmiti eri negatiividele. Kui nende kahe negatiivi koopiad ühte liideti, tekkis meeldiv, kuigi veel mitte sugugi täpne värviskaala. Algul oli publiku huvi asja vastu tagasihoidlik. See hakkas tõusma alles siis, kui värvilisi osi

hakati paigutama suurimatesse filmidesse, nagu „Suure Ooperi kummitus“ („Phantom of the Opera“, 1925), kus Lon Chaney²² esines hirmutava Punase Surma Maskina. *Technicolor* saavutas oma esimese võidu filmiga „The Black Pirate“ („Must piraat“, 1926), mis valmistati terveniisti värvimenetlust kasutades. Kuigi värviskaalas valitsesid siniroheline ja oranž, kuigi ihuvärv alatasa vahetus, võimendas *Technicolor* vaieldamatult filmis näidatud aja romantilist hõngu publikut vaimustavalt. Varsti pärast seda täiendas Kalmus oma menetlust. Ta kattis filmilindi mõlemad pinnad emulsiooniga, mille tõttu kahe koopia valmistamine muutus tarbetuks. Just helifilmi sünnihetkel oli valmis ka värvimenetlus.

Helile osaks saanud soosingust julgustatud produtsendid nõustusid katsetama peaaegu kõiki uudiseid. 1929. a. hakkasid paljud suurfirmad peale värvi kasutama ka „grandeur screen“ — erilist laiekraani, ja Hollywoodist hakkas tulvama luksuliku silmapetet pakkuvaid muusikafilme. Publikut, kes vaimustus rohkem helist, need uudised pigem ärritasid kui meelitasid. Laiekraan rõhutas koopiade teralisust, need näisid hallide ja heledatena; *Technicolor* omalt poolt ei olnud veel valmis küllalt kiiresti rahuldama filmitootmise kasvavaid vajadusi. Laboratooriumides juhtus tihti tootjaid raevuajavaid viivitusi, värvimenetluski oli esialgu kõike muud kui rahuldav. Koopiad olid segase värviga ja silmi väsitavad. Kõigele lisaks ei olnud värvidki veel sugugi puhtad. Samal aastal kadusid kinodest praktiliselt nii laiekraan kui värv ja jäid ootama publiku heatahtlikkuse ärkamist tõeliselt „uue“ suhtes.

(Järgneb)

¹⁷ George S. Kaufman (1889—1961) — ameerika dramaturg.

¹⁸ Mack Sennett (1880—1960) — ameerika režissöör ja näitleja.

¹⁹ Conrad Nagel (1886—1970) — ameerika filmitäht.

²⁰ Inglismaa kuninga George V (1865—1936) kroonimine.

²¹ Herbert Kalmus (1881—1963) — ameerika fotograaf, hilisem „Technicolori“ firma president.

²² Lon Chaney (1883—1930) — kuulus ameerika karakternäitleja, nimetatud ka „tuhanda näoga meheks“.

Puhkpillipresident EESTIS

Sellel hooajal külastas teistkordselt Eestit Ülemaailmse Puhkpillimuusika Assotsiatsiooni (WASBE) president rootslane Leif A. Jansson. Viibinud küll Eestis orkestri „Tallinn“ kutsel jõudsid

maestro ometi mujalegi:

— 6. mail viis läbi konverentsi WASBE tegevusest;

— 7. mail oli linnavalitsuses;

— 8. mail viis läbi Eesti puhkpillidirigentide

koosoleku ning seejärel orkestri „Tallinn“ kontserdi;

— ning 9. mail salvestas kontserdi Raadios

Ligikaudu sama tömahukas oli L. Janssoni visiit Läti- ja Leedumaale, kuhu ta suundus otse Eestist.

Üks kurb teade

Vaatamata ERKA-keskuse kunstilise juhi Anne Ojalo kindlale soovile jäi bigbändide festival „Ranna '92“ pidamata. Finants!!!

Mullu oli muusikamaailmas Mozarti, tänavu Gioacchino Rossini aasta. Kuulus itaalia helilooja ja pianist, kelle sünnist möödub tänavu 200 aastat, oli ka muhe mees, kellest põhjust pajatada meie lehe huumorinurgas. Muhelevad killud on kokku kogunud Heino Pedusaar.

*

* Kord tuli „Sevilla habemeajaja“ autori manu keegi noormees, kaelnas mitu mahukat partituuri. Ta tutvustas ennast kui noort lootustandvat komponisti ja lisis: „Dirigent lubas ette kanda ühe mu sümfooniatest. Tahaksin neid teile näidata, et teada saada, kumb on parem.“

Algaja helilooja istus klaveri taha. Juba mõne takti järel muutus Rossini rahutuks, tõsis varsti ja sulges noodid. Siis patsutas autorile sõbralikult õlale ja kinnitas: „See teine on kindlasti parem!“

*

* Kord laulis kuulus koloratuursopran Adelina Patti ühel kodusel muusikaõhtul aariat „Sevilla habemeajajast“. Kohal viibinud autor puistas lauljatori esmalt üle kiidusõnadega, et siis küsida: „Muuseas, kes on selle aaria kirjutanud?“ Nimelt vohas sel ajal veel komme, et lauljad lisasid omalt poolt helilooja kirjutatule kõikvõimalikke meloodiakaunistusi, mis teost liigagi sageli tundmatuseeni moonutasid. Kõneldakse, et Adelina Patti laulnud hiljem kõike täpselt nii, nagu nootides kirjas, kuigi oli algul väga pahandanud. Ilmselt mõttes ta järele — Gioacchino Rossini oma vaenlaseks teha oleks siiski olnud liiga ohtlik...

*

* Camille Saint-Saëns kirjutab oma mälestustes: „Olin umbes kolmekümnene, kui mind Rossinile esitleti. Maestro tervitas mind tavakohase mittemidagiütleva armastusväärusega ja kutsus ühele õhtustest vastuvõttudest. Läksin. Kui ta aga märkas, et ma üldse ei avaldanud soovi ennast kuulata lasta ei komponisti ega pianistina, muutus maestro hoiak. Ta küsis: „Te olete ju kirjutanud ühe duo flöödile ja klarnetile. Ehk palute mõned härrad solistid seda ette kandma mu järgmisel suurel?“

Et sellistel kodustel muusikaõhtutel kavalehti pole, leppis Rossini meiega kokku, et loob mulje, nagu oleks pala tema kirjutatud. Võib ette kujutada kiidusõnu, mis sellisel puhul järgnevad! Kui tükk oli kordamisele läinud, tuligi imeteljate ja meelitajate protsessioon: „Oh, meister, milline kunstiteos! Milline imeline muusikal!“ Rossini vastas: „Olen täiesti samal arvamisel, kuid too duo ei ole minu töö, see pärineb tolle noore härra sulest!“

*

* Nende melomaanide hulgas, kes Gioacchino Rossini kontserte külastada tavatsesid, oli ka Inglismaa kuningas George V. See monarh jumaldas muusikat ja esines sageli ka ise lauljana. Paraku polnud loodus talle andnud vajalikku täpsuses kuulmist, millest teinekord johtusid mõningad viperused.

Kord avaldas George V soovi laulda kuulsat maestro saatel. Mõeldigi pisut järele ja valiti esitamiseks mingi koomiline lugu. Paraku läks see parasjagu rappa: kuningas ei tabanud õiget tooni ja ettekanne tuli katkestada.

„Maestro, ma eksisin“, pöördus kuningas vabandavalt Rossini poole. Helilooja mõtles hetke ning vastas kõigile kuuldavalt ja igati diplomaatiliselt: „Mu isand, olen üliõnnelik, et märkasite seda pisikest ebatäpsust. Minagi sain aru, et miski pole päriselt nii, nagu tarvis, kuid arvasin, et valesti mängisin mina.“

„Ei, väär noot oli minult!“ kinnitas valitseja.

„Teie ülestunnistus on suuremeelne, ometi sõandaksin märkida, et Teil on „õigus laulda täpselt nii, nagu suvatsete,““ ei jäänud Rossini vastust võlgu.

„Oi, ma ei sooviks kasutada oma kuninglikku privileegi, et valesti laulda!“ hüüdis seepeale kroonitud solist, mõistes hästi Rossini sõnadesse peidetud peent ironiat.

VÄSÄKULE ON LÄINUD BACH
JA PAREMALE MOZART

VALDAR AMBUR

NÄTSTI

Eesti dirigentide hüüdnimesid.

Bunja — Jüri Alperen.

Amööb — Paul Mägi. Nimi seostub tõenäoliselt mõningase ülepausutatud plastilisusega dirigeerimistehnikas.

Jõehobu — Peeter Saul. Hüüdnimi juba habemega...

Virtsaaug — Taavo Virkhaus. Kõlaline sarnasus?

Papiniidu Toscanini — Ilmar Tõnisson. Papiniidu on Pärnu linnaosa.

„Isemängimise meistrkursused“, ütlevad orkestrandid, kui ette on oodata Toomas Kapteniit.

Tony (rõhutatult ameerikalikult) — Tõnu Kaljuste. Nimevariant ise on lipsanud läbi ka ajakirjandusest.

Puhkpillimuusika A ja O — trio Leho Muldre-Vello Loogna-Heldur Saade.

Omavahel rääkides lühendavad orkestrandid teistegi dirigentide nimesid, enamjaolt traditsiooniliste võtetega. Nii on Pets ikka Peeter Lilje ning Nõks Endel Nõgene.

Tasub tähelepanu pöörata sellele, et Leo Krämer, Arvo Volmer ja Eri Klas on jäänud hüüdnimedest täiesti ilma. Sellise au osaliseks saavad teatavasti ainult vaieldamatud autoriteetid või siis absoluutselt mittemidagi väärt olevad isikud. Millisesse lahtrisse nimetatud trio liigitada, jäägu juba lugeja otsustada.

P.S. Ei ole midagi uut siin päikese all. Materjali kirjapaneku ajal kostis üle vasaku õla rõõmus kommentaar: „Pane siis juba Merivälja Abbado kah sisse!“. Olles Mai Loogi definitsiooni kohaselt j u h e , sain alles tunnike hiljem aru, et käesolev torge oli väga ühemõtteliselt sihitud nende ridade autori pihta. Nojah...

*

Polnudki väga kõlakas

„M L“ eelmise aasta 12./13. numbris sahistasime mäletatavasti puhkpilliorkestrite saatusest. Nüüd õnnestus nende ridade autoril saada teada, et endisele Kirovi-nim. NKK-le allunud orkestrist „Helikon“ on saanud riigikaitsele alluv kollektiiv.

Nimetatud juhtum näitab taas, et kuulujutud ei tule õhust. Selle kohta, et orkester „Tallinn“ polegi veel sõjaväestatud, arvasid mõningad helikonlased heinzvalgulikult: ükskord tehakse see liigtus ära niikuini!

— Ja lõpuks väike pealtkuuldud kild:

„Nüüd peavad heliloojad peldikus käima läbi valuutakaupluse!“ (Jutt käib ikka sellest pr. Kurvitsa äriprojektist, millest kirjutasime mullu 12./13. numbris).

Mati Põdra

Peatoimetaja: Mart Vainu

Muusikaleht

Tegevtoimetaja: Mati Põdra

Sisutoimetaja: Aime Kons

Lõuna-Eesti korrespondent: Marina Tamme

Masinakiri: Piret Jutta

„Kiir“, tell. 3647.

1600

Väljaandja:

„FRATRES“ ja EV Kultuuriministerium

Tallinn 34 (EE0034) pk. 996.

Teisipäeval ja neljapäeval 14.30—16.00 52 51 24

kaamatupala:

92-793a

22.07.92